

Inhoudsopgave

1	Achtergrond	3
1.1	Inleiding	3
1.2	Onderzoeksverantwoording	3
1.3	Leeswijzer	4
2	De feiten	5
2.1	Inleiding	5
2.2	Sportpark Amstelwijck	5
2.3	Sportpark Crabbehof	6
2.4	Sportpark Gravensingel	6
2.5	Sportpark Krommedijk	7
2.6	Sportpark Reeweg	7
2.7	Sportpark Schenkeldijk	8
2.8	Sportpark Stadspolders	9
2.9	Sportpark Zeehavenlaan	10
2.10	Sportpark Patersweg	10
2.11	Sportpark Smitsweg	11
3	Conclusies	12
3.1	De politiecijfers	12
3.2	Conclusies per criminaliteitsvorm	13
3.4	Daders	16
3.5	Schade	16
3.6	Categorisering van sportparken	17
4	Aanbevelingen	18
4.1	Beleidsmaatregelen	18
4.2	Maatregelen per sportpark	20
5	Vervolgstappen	24
5.1	Inleiding	24
5.2	Taakverdeling	24
5.3	Planning	26
5.4	Communicatie	26
5.5	De kosten	27
	Bijlagen	
Bijlage 1	Verslag schouwen sportparken Dordrecht	29
Bijlage 2	Ontvangen vragenlijsten en gehouden interviews	53
Bijlage 3	Meldingen en aangiften sportparken 1996/2001	54
Bijlage 4	Literatuur	55

1 Achtergrond

1.1 Inleiding

Sporten is voor veel mensen een vorm van vrijetijdsbesteding die naast lichamelijke of geestelijke inspanning ook bijdraagt aan bijvoorbeeld persoonlijke ontspanning, en de mogelijkheid biedt (nieuwe) sociale contacten te onderhouden. Het is dan ook vervelend om te moeten constateren dat deze vorm van vrijetijdsbesteding niet ontkomt aan de harde realiteit van vandalisme en criminaliteit. Niet alleen de sporters, maar ook de besturen van sportverenigingen, beheerders en eigenaren van sportparken ondervinden hinder van deze ontwikkelingen.

Ook in Dordrecht ontvangt de gemeente in toenemende mate signalen dat vernieling en criminaliteit rond de gemeentelijke sportparken toeneemt. Na een geleidelijke toename de laatste jaren is er op sommige sportparken momenteel sprake van een excessieve stijging van sommige vormen van criminaliteit. Hierbij gaat het vooral om inbraken in verenigingsgebouwen en geparkeerde auto's en het moedwillig schade aanbrengen aan gemeentelijke voorzieningen en verenigingseigendommen.

Het College van Burgemeester en Wethouders van Dordrecht zag in deze ontwikkelingen voldoende aanleiding om de omvang van de problematiek in kaart te laten brengen en een advies in te winnen over de te nemen maatregelen. Zij heeft hiervoor opdracht gegeven aan onderzoeks- en adviesbureau Van Dijk, Van Soomeren en Partners (DSP) uit Amsterdam. Voorliggende rapportage is het resultaat van de werkzaamheden zoals deze de afgelopen maanden zijn uitgevoerd.

1.2 Onderzoeksverantwoording

De gemeente Dordrecht heeft op dit moment tien sportparken onder haar beheer waar zij een advies over wil laten uitbrengen. Een elfde sportpark (Jagers- en Windhondpolder) is in dit onderzoek niet meegenomen omdat het op termijn plaats maakt voor woningen, en een twaalfde sportpark, De Corridor, is niet meegenomen omdat dit een geheel nieuw sportpark is.

Om een goed beeld te krijgen van de problemen die er spelen rondom de sportparken zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Het achterhalen en analyseren van (aangifte)cijfers van de politie. De gegevens die uit de aangiftesystemen van de politie zijn gehaald (HKS/BPS) werden aangevuld met ervaringsgegevens van de politie, afkomstig uit een mondeling interview met een politiefunctionaris. In dit gesprek zijn ook de resultaten uit de interviews en vragenlijsten van de sportverenigingen getoetst;
- Het achterhalen en analyseren van gegevens van de sportverenigingen die gebruik maken van de tien complexen. Aan de hand van de door de gemeente verschaft adressen van contactpersonen, zijn deze personen benaderd met het verzoek mee te werken aan het boven tafel krijgen van criminaliteitsgegevens, door het invullen van een vragenlijst en (wanneer men dat wilde) het afnemen van een persoonlijk interview. In totaal zijn er eenenveertig sportverenigingen geschreven, gebeld, gemaild en gefaxt. Hiervan hebben er 27 de vragenlijst ingevuld, en met 11 van hen is vervolgens nog een persoonlijk interview gehouden.

Van de verenigingen die de vragenlijsten niet hebben ingevuld gaf een deel aan dat de problematiek op hun sportpark niet speelde dus dat men geen noodzaak zag tot het invullen van een vragenlijst of het houden van een interview. Een andere reden voor het niet meewerken aan het onderzoek was dat een aantal verenigingen gaan fuseren en/ of verhuizen naar een andere locatie. Uit de retour gezonden vragenlijsten en de gehouden interviews komt een goed beeld naar voren van de aard en de omvang van de criminaliteit waar de verenigingen het meeste last van hebben.

- De tien sportparken zijn geschouwd door een adviseur sociale veiligheid van DSP, in aanwezigheid van de desbetreffende gemeentelijke beheerder van het complex (er zijn er drie, met ieder een deel van de complexen in beheer). Hierbij zijn met een checklist 'criminaliteitspreventie en sociale veiligheid' als leidraad, gegevens opgetekend over:
 - de stedenbouwkundige ligging van het complex;
 - de toegankelijkheid;
 - de routes voor auto's en langzaam verkeer;
 - verlichting;
 - groenvoorzieningen;
 - parkeren;
 - de vandalismegevoeligheid van de verschillende gebouwen op het complex.

Met de beheerder is verder nog besproken welke problemen zich voordoen op het complex en welke ontwikkelingen van invloed kunnen zijn op het advies.

- Aanvullend is een literatuurstudie verricht en hebben gesprekken met deskundigen plaatsgevonden om het beeld compleet te krijgen.

1.3 Leeswijzer

Een beschrijving van de uitkomsten van schouw, interview en politiecijfers per sportpark vindt u in hoofdstuk 2.

In hoofdstuk 3 vindt u de conclusies naar aanleiding van de geconstateerde feiten; er volgt een samenvatting van de meest voorkomende vormen van criminaliteit op sportparken en een samenvatting van de sportparken met de meeste problemen, minder problemen of geen problemen.

In hoofdstuk 4 beginnen we met het formuleren een aantal algemene beleidsaanbevelingen over het gebruik van sportparken die van invloed kunnen zijn op het voorkomen of verminderen van vernieling of criminaliteit. Daarna volgt een uitwerking van mogelijke oplossingen voor de criminaliteit rond de sportparken met de meeste problemen en een paragraaf over de complexen waar minder aan de hand is.

We sluiten de rapportage in hoofdstuk 5 af met een aantal aandachtspunten ten aanzien van de taakverdeling tussen de verschillende partijen, de planning, communicatie en een financiële paragraaf.

In de bijlagen vindt u de weergave van de schouwen (bijlage 1), een overzicht van ontvangen vragenlijsten en gehouden interviews per sportpark (bijlage 2), een overzicht van de gegevens waar de politie over beschikt (bijlage 3) en een overzicht van geraadpleegde literatuur (bijlage 4).

2 De feiten

2.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de huidige situatie zoals deze aangetroffen is per sportpark. Daarbij is gekeken naar de ruimtelijke situatie, de vormen van vandalisme en criminaliteit die zich voordoen op de sportparken, de gegevens die de verenigingen ons hierover hebben verschaft, en de cijfers die de politie hierover heeft. Op basis van wat er feitelijk speelt op de sportparken kunnen vervolgens oplossingen aangedragen worden. Het heeft immers weinig zin om lukraak een scala aan maatregelen uit te gaan voeren, wanneer men er later achterkomt dat deze maatregelen voor een bepaald sportpark niet nodig waren geweest omdat de problematiek bijvoorbeeld niet speelt.

2.2 Sportpark Amstelwijck

Amstelwijck behoort, samen met Schenkeldijk, nu nog tot de grootste sportparken in Dordrecht. Er maken zes verenigingen gebruik van het complex. Op korte termijn zal dit echter veranderen omdat een deel van het complex vervangen wordt door een bedrijventerrein. Daardoor verhuizen vv Geluksvogels en vv OSS. Er is tevens een nieuw ontwerp gemaakt voor de inrichting van het sportpark.

Het complex ligt erg geïsoleerd en ook de weg ernaar toe is erg afgelegen. Doordat het een groot complex is, is er veel parkeergelegenheid nodig; aan de zuidzijde van de entree is er daarom een groot parkeerterrein, dat echter slecht verlicht is. De verlichting van de toegangslaan zelf is goed, afgezien van het feit dat de beplanting erg dicht is.

Bij het complex treedt net als bij de andere sportparken in de regio Amstelwijck de discrepantie op tussen toegankelijkheid en markering. Enerzijds zijn er sloten om het complex en toegangspoorten, anderzijds zijn er op verschillende plaatsen noodpoortjes/weggetjes (onder andere om mensen van vv. Wieldrecht te laten trainen op Amstelwijck) of een bruggetje, die het gemakkelijk maken te allen tijde het complex te betreden. Alleen het tenniscomplex van Thialf neemt een aparte plaats in. Het is aan alle kanten afgesloten met een hekwerk, er is goede verlichting en er zijn geen noodpoortjes.

De gebouwen op het sportpark zijn voor het grootste deel van de weg afgekeerd, makkelijk beklimbaar en nodigen uit tot graffiti en inbraak/ vernieling. Bij in ieder geval de helft van de gebruikers is er wel schrikverlichting rond het gebouw.

Uit de schouw, de vragenlijsten en het interview komt inbraak uit auto's als het grootste probleem naar voren, gevolgd door inbraak uit kantines. Er zijn veel auto's, er is weinig zicht op de parkeerplaats en er zijn voldoende vluchtwegen. De verenigingen die de vragenlijsten hebben ingevuld geven aan dat inbraak uit auto's bijna elke week voorkomt. Ook inbraak in kantines is een groot probleem, en in mindere mate vernieling aan gebouwen (afgezien van de braakschade) en diefstal/zakkenrollerij. Alle verenigingen geven aan dat het probleem verergerd is sinds ongeveer 1999. Desondanks wordt er niet altijd aangifte gedaan bij de politie en hebben de meeste verenigingen geen vaste contactpersoon. De cijfers van de politie wijzen echter ook op een toenemend probleem sinds 1999, ondanks dat men dus niet altijd aangifte doet. Het probleem is waarschijnlijk in werkelijkheid nog groter dan uit de

cijfers van politie blijkt. De omvang van de schade is door de verenigingen niet precies benoembaar.

Op het gebied van sociale veiligheid ervaren de meeste verenigingen geen probleem, althans zij geven dit niet expliciet aan in de vragenlijst. Een oorzaak hiervoor kan gelegen zijn in het feit dat het complex zo afgelegen ligt dat men altijd met de auto komt en kinderen brengt en haalt. Men anticipeert dus feitelijk vooraf al op de als onprettig ervaren route en vermijdt zo het risico dat er iets gebeurt.

Suggesties voor verbetering van de situatie worden gedaan in de trant van meer toezicht (vooral overdag) en bouwkundig afsluiten van het complex. Deze zaken kunnen wellicht nog opgenomen worden in het nieuwe ontwerp voor het sportpark. Samenvattend zijn voor dit complex de volgende problemen belangrijk:

- inbraak in auto's;
- inbraak in kantines.

2.3 Sportpark Crabbehof

Crabbehof ligt aan de ene kant tegen spoor en een drukke weg aan, en aan de andere kant aan de rustige Vorrinklaan. Op het terrein staat een flinke sporthal met daar achter de velden van de korfbalvereniging DEETOS.

Het terrein is geheel afgesloten en het sleutelbeheer ligt bij vrijwilligers van DEETOS. Parkeren doet men in de Vorrinklaan. De verlichting van het terrein is goed. De sporthal zelf is makkelijk beklimbaar; dit vormt echter geen probleem. Men heeft wat last van graffiti, maar dit valt nu op omdat het bosplantsoen voor de hal gesnoeid is.

De gebruiker van het complex heeft niet gereageerd op het verzoek tot het invullen van de vragenlijst; gegevens zijn via de opdrachtgever verkregen en via een van de beheerders van het complex. Volgens mededeling van DEETOS aan de opdrachtgever is er vorig jaar een inbraak geweest en is er dit jaar een auto gestolen. Recent zijn er diverse autoruiten ingeslagen. De beheerder was niet op de hoogte van deze gegevens. Ook worden er soms gaten in de afrastering geknipt. De hal is beveiligd met een bewegingsmelder voor bestuurskamer en kantine, en heeft goed bewapende ramen. De hal lijdt een beetje onder graffiti, maar dit is het grootste deel van het jaar aan het zicht onttrokken door bomen. Samenvattend zijn er momenteel geen noemenswaardige structurele problemen, wat bevestigd wordt door de cijfers van politie.

2.4 Sportpark Gravensingel

Sportpark Gravensingel ligt in de wijk Dubbeldam. Het complex bestaat uit een korfbalvereniging met een grote nieuwe hal, de Deltahal, en de muziekvereniging Pro Patria en een duivensportvereniging. Deze verenigingen hebben hun entree aan de Gravensingel. De tennisvereniging TC Dubbeldam en de Gymnastiekvereniging DVO zijn gekoppeld aan het complex maar hebben een eigen ingang aan de Esdoornlaan.

Het parkeergebied en de relatie met de gebouwen is overzichtelijk. De publieke ruimte wordt regelmatig schoongemaakt.

Dit complex kent weinig problemen. De ligging in de woonwijk wordt als positief ervaren in verband met de sociale veiligheid.

De respondenten van de vragenlijst geven weliswaar aan dat er sprake is van overlast, inbraak en andere vormen van criminaliteit, maar hierbij worden bijvoeglijke naamwoorden woorden gebruikt als soms, incidenteel, marginaal, zelden etc., die aangeven dat er niet veel sprake is van criminaliteit en vandalisme op dit sportpark, en dat de incidenten niet ernstig zijn. De politieciijfers laten hetzelfde beeld zien.

De verenigingen geven aan dat zij zelf preventieve maatregelen hebben genomen ter voorkoming van vandalisme en criminaliteit. Daarnaast wordt aangeduid dat zij, ondanks de minimale incidenten, wel graag kennis willen maken met de wijkagent, en dat verlichting bij de fietsenstallingen en entree wenselijk is.

Opvallend is dat één vereniging in de vragenlijst beschrijft hoe er met leden wordt omgegaan als zij betrokken zijn bij criminaliteit of vandalisme. Er zal een gesprek met het bestuur plaatsvinden, en als het een minderjarige betreft, zal dit gesprek in aanwezigheid van beide ouders plaatsvinden. Tot nu toe is er geen betrokkenheid geweest van leden, maar deze procedureafpraak zou ook ingevoerd kunnen worden bij andere verenigingen als preventieve maatregel.

2.5 Sportpark Krommedijk

Sportpark Krommedijk ligt aan de rand van een woonwijk (Reeland) aan de Reeweg Oost en de Twintighoevenweg. De gebruikers van het complex zijn een voetbal- en tennisvereniging, een voetbalvereniging en een honk/softbalvereniging. Een ander gebruiker is Dordrecht'90, een club uit het Nederlandse betaalde voetbal. Deze club heeft een eigen parkeerterrein. De poort naar de velden van deze club is afgesloten en wordt met een camera bewaakt. De andere clubs hebben een parkeerterrein aan het einde van de Reeweg. Er is weinig sociale controle, de huizen die uitkijken op het sportpark staan te ver van het complex af. De ingevulde vragenlijsten van dit sportpark laten de volgende problemen zien:

- inbraak uit auto's;
- inbraak uit sportpark;
- diefstal;
- brandstichting.

De inbraak in auto's komt volgens de respondenten vaak voor, de politie beschikt niet over gegevens van auto-inbraak. Volgens de politieciijfers is er in 2000 wel 10 keer aangifte gedaan van inbraak uit het sportpark. Brandstichting heeft volgens de respondenten ongeveer f 5.000,- schade opgeleverd. De verenigingen geven aan dat de verbetering van de verlichting een oplossing zou kunnen zijn om criminaliteit en vandalisme tegen te gaan.

2.6 Sportpark Reeweg

Het sportpark aan het Halmaheiraplein is vrij geïsoleerd gelegen aan de rand van de stad. De toegankelijkheid van het complex is beperkt. De hoofdentree is aan het Halmaheiraplein, dat op te vatten is als een parkeerplaats. De hoofdgebruikers van het complex zijn de handbalvereniging M.O.K. en de voetbal/rugbyvereniging Reeland. Daarnaast is er nog een gebouw van de personeelsvereniging van Eneco (tennis).

De atletiekbaan is nieuw en aan de overzijde van deze atletiekbaan is een grote sporthal gebouwd (A.V. Pantheon en Hercules). Tijdens de bouw is er regelmatig sprake van diefstal van bouwmaterialen geweest.

De poorten van het complex worden afgesloten door de beheerder van de afdeling Sportzaken. De velden liggen er goed bij, er is weinig sprake van vernieling van de velden.

Zowel uit de schouw als uit de antwoorden aan de hand van de vragenlijsten komt naar voren dat de inbraak in auto's het grootste probleem is voor de gebruikers van dit complex. In de zomerperiode is er overlast van rondhangende jongeren. Ook worden inbraak, graffiti en brandstichting als voorkomende vormen van criminaliteit genoemd. De verenigingen die de vragenlijsten hebben ingevuld maken beide melding van een geschatte schade van ongeveer f 10.000,- gulden per jaar. De verenigingen doen nog steeds aangifte bij de politie maar de motivatie neemt af. Aangifte kost veel tijd, en de respons is nihil. Er is overigens goed contact met de gebiedsgebonden politiefunctionaris.

De sportverenigingen hebben alarm laten aanbrengen en hebben het kasbeheer goed geregeld. Een suggestie voor de vermindering van de overlast is het verbeteren of instellen van het toezicht op het complex. Samenvattend zijn voor dit complex de volgende problemen het meest belangrijk:

- auto-inbraak;
- overlast van jongeren;
- vernielingen.

2.7 Sportpark Schenkeldijk

Sportpark Schenkeldijk is het grootste sportpark in Dordrecht, zowel gezien de oppervlakte als het aantal gebruikers. Het complex ligt aan de rand van Dordrecht en is alleen via de Schenkeldijk Beneden bereikbaar. Er zijn twee grote parkeerplaatsen aanwezig en bij een aantal sportverenigingen zijn op het complex nog twee parkeervoorzieningen. Er is weinig zicht vanuit woningen op het sportpark. De gebouwen op het sportpark zijn vrij kwetsbaar gebleken. De meeste verenigingen hebben een alarminstallatie laten aanleggen. De installatie is in een aantal gevallen aangesloten op de centrale van de ANVD.

Het sportpark kent veel problemen. De respondenten geven aan dat er regelmatig sprake is van vernieling bij inbraak. Deze schade kunnen de verenigingen niet altijd verhalen op de verzekeringsmaatschappij. Een ander probleem wat met name uit het groepsinterview naar voren kwam is het vernielen van de velden door jongeren die er met brommers en auto's over de velden rijden. Ook op auto-inbraak werd hoog gescoord op de vragenlijst. Het vandalisme en criminaliteitsbeeld dat de sportverenigingen schetsen komt niet overeen met de politiecijfers. Dit heeft verschillende oorzaken, bijvoorbeeld een andere registratiewijze van de politie of het verzuimen van aangifte doen, waardoor de daadwerkelijke aangiften niet in beeld zijn. De 10 ingevulde vragenlijsten van dit sportpark schetsen het volgende beeld, wanneer we vragen van welke problemen men last heeft gehad over het laatste jaar:

Tabel 2.1 Problemen sportverenigingen op sportpark Schenkeldijk

Problemen:	Aantal verenigingen
Inbraak	9
Inbraak in auto	9
Vernieling	7
Graffiti	6
Hangjongeren	4
Diefstal/zakkenrollen	3
Brandstichting	2
Drugsgebruik/handel	1
Geweldpleging	0

De respondenten geven in de vragenlijsten aan dat deze vormen van vandalisme en criminaliteit het meeste voorkomen. Schattingen van auto-inbraak lopen uiteen per vereniging van 5 tot 30 keer per jaar. Diefstal komt in sportparken minder voor omdat waardevolle spullen niet worden achtergelaten in de gebouwen. De schade van braak is echter gigantisch. Het beeld dat de beantwoording van de vragenlijsten schetst voor wat betreft de overlast van jongeren lijkt mee te vallen. In het interview is echter gebleken dat de verenigingen hun handen vol hebben aan het wegsturen van jongeren. De groepjes jongeren zorgen bij de leden ook voor gevoelens van onveiligheid bij aankomst en vertrek op het complex. De verenigingen storen zich het meest aan de vernieling van de velden, auto-inbraken en inbraken in de gebouwen. De maatregelen die de verenigingen hebben genomen zijn zeer gevarieerd. De openbaarheid van het complex door doorgaande (fiets)wegen, en vluchtroutes is voor de verenigingen niet beheersbaar.

2.8 Sportpark Stadspolders

Sportpark Stadspolders ligt op een steenworp afstand van het sportpark Reeweg, maar is hiervan afgescheiden door een hoge dijk, water en volkstuinten. Anders dan bij andere sportparken zijn er hier geen hekken op het doorgaande (niet openbare) fietspad die om halfvijf gesloten worden. Het grote verzamelparkeerterrein ligt aan het doorgaande (fiets)pad en vormt als het ware een scharnierpunt tussen de verschillende delen van het park. De openbare verlichting loopt door tot op het parkeerterrein. Er is een kleinere parkeerplaats achter de kantine van SC Stadspolders. Uit gesprekken met leden van Oranje Wit blijkt dat auto-inbraken de laatste tijd enorm de pan uit schieten. Ook in de vragenlijsten geeft men aan dat inbraak uit auto's, samen met inbraak in de gebouwen het grootste probleem vormt. Het zijn inbraakgolven waarin soms wel twee of drie keer per week wordt ingebroken. Als gevolg daarvan gaat men de auto's ook steeds meer voor de kantine van Oranje Wit parkeren of langs de berm. Een gevolg hiervan is dat de berm danig beschadigd zijn. Men heeft het gevoel dat de inbraken duidelijk erger zijn geworden sinds een jaar of twee. Dit wordt ook door de politiegegevens over 1999 en 2000 bevestigd.

De gebouwen liggen verspreid over het gebied, aan het begin van het terrein de kantine van SC Stadspolders en verderop (geïsoleerd) het grootste cluster van gebouwen, in het hart van het gebied. Beide verenigingen die de vragenlijst hebben ingevuld hebben een alarminstallatie in het pand aangebracht. Ook zij geven aan dat auto-inbraken, samen met inbraak in de kantines (waarbij ook veel vernield wordt) een groot probleem is. De auto-inbraken worden volgens de vragenlijsten gepleegd door jongens op scooters die met een helm de ruiten intikken. Daarnaast heeft men nog last van diefstal/zakkenrollerij en vernieling van ruiten en de kinderspeelplaats.

Door de invullers van de vragenlijsten wordt de suggestie gedaan één groot parkeerterrein te maken, zonder bosschages ertussen, meer verlichting aan te brengen en vooral 's avonds meer toezicht uit te oefenen. Daarnaast neemt men intern maatregelen om insluiping en diefstal te voorkomen.

Samengevat zijn de belangrijkste problemen op dit complex:

- inbraak in auto's;
- inbraak in kantines;
- vernieling veroorzaakt door inbraak.

2.9 Sportpark Zeehavenlaan

Het sportpark Zeehavenlaan is vrij klein en is aan noordelijke en oostelijke zijde niet bereikbaar door bos, de A16 en de Laan der Verenigde Naties.

Aan de zuidzijde is het complex, waar twee verenigingen gebruik van maken, gelegen aan de Zeehavenlaan. Het complex is aan deze zijde deels afgesloten door middel van een hekwerk met struikbeplanting erdoorheen gevlochten, en een hek, maar velden van de beide verenigingen zijn makkelijk te betreden via een noodpoortje. Parkeren doet men op de Zeehavenlaan en op een klein terreintje achter het clubgebouw van A.G.O.R.

Op het complex zijn twee gebouwen. Dat van A.G.O.R. ligt met de kwetsbare, open kant naar de zijde waar geen zicht op is. Het is nu vrij van graffiti, alhoewel uit de vragenlijst van A.G.O.R. wel blijkt dat dit een van de zaken is waar men wel eens last van heeft. Verlichting is aanwezig langs de hoofdentree en het rolschaats- en oefenterrein. Ook heeft A.G.O.R. schrikverlichting aangebracht rond het pand.

Uit de ingevulde vragenlijst van A.G.O.R. en het interview dat gehouden is met twee leden van A.G.O.R. blijkt dat men momenteel weinig last heeft, maar dat er enige tijd geleden wel twee auto's zijn gestolen die later in ontmantelde staat zijn teruggevonden. Ook vernieling (van het tijdschrijvershok, de ramen en het hekwerk) komt wel eens voor, deels uit baldadigheid denkt men. Ook heeft men wel eens last van een groep hangjongeren. Dit laatste werd ook genoemd door de gemeentelijke beheerder van het complex en door de politie. Ongeveer één keer per maand doet zich een of ander incident voor. Het probleem is echter niet verergerd. Mogelijke daders weet men niet te noemen; het is ook mogelijk dat dit mensen van een andere vereniging zijn. Men doet aangifte bij de politie, maar heeft geen vast contactpersoon. Samenvattend zijn er voor wat dit sportpark betreft geen echte dringende problemen. Wel zou men graag het terrein geheel af kunnen sluiten en eens een keer met de wijkagent willen praten.

2.10 Sportpark Patersweg

Het sportpark Patersweg is gesitueerd in een gesloten bouwblok en bereikbaar door drie afsluitbare poorten, die in sleutelbeheer zijn bij de beide verenigingen (k.c. de Zwervers en Blauw Wit '51). Het complex is verder ook goed afgesloten van de omringende bebouwing. Het beeld dat uit de schouw naar voren komt is dat dit een complex is waar weinig tot niets aan de hand is. De gebouwen zijn prima, de verlichting, het parkeren, en het zicht op de terreinen ook. Per 1 juli vindt er een fusie plaats van drie verenigingen (De Zwervers, Blauw Wit '51 en ODO) tot sc MOVADO. Men gaat dan gebruik maken van de huidige kantine van De Zwervers. De opengevallen ruimte van Blauw Wit '51 wordt ingenomen door het bureau Sportstimulering. Tevens wordt er dan een programma ontwikkeld voor wijk sportstimulering. De velden zijn daar op toegerust.

De beide verenigingen die de vragenlijst hebben ingevuld geven ook aan dat men geen last heeft van welke vorm van criminaliteit dan ook, afgezien van een enkel geval van zakkenrollerij. Beide verenigingen geven echter wel aan dat men op het gebied van de sociale veiligheid de wijk rond het sportpark niet prettig vindt (Blauw Wit '51) en de ingang van het terrein via de Weissenbruchlaan onveilig en smerig vindt (de Zwervers). Samenvattend dus alleen een probleem op het gebied van sociale veiligheid.

2.11 Sportpark Smitsweg

Het sportpark gelegen aan de Smitsweg wordt gebruikt door vv. Wieldrecht en bestaat eigenlijk uit twee gedeeltes, gescheiden door een fietspad. Het is een complex dat midden in landelijk gebied ligt, alhoewel het aan één kant grenst aan de wijk Sterrenburg. In principe is het complex af te sluiten door middel van hekken, maar er is voldoende gelegenheid om via kruipdoor sluiptdoor-weggetjes op het complex te komen. De toegangsweg tot het complex aan de ene zijde (Smitsweg) is onverlicht, afgezien van wat oriëntatieverlichting bij de kruising met het fietspad. Het fietspad is wel verlicht, maar behoorlijk afgelegen. Parkeren doet men in de berm van de Smitsweg en op een parkeerterreintje aan de rand van Sterrenburg.

Sociale controle op zowel het complex zelf als de routes ernaar toe is miniem door de afgelegen ligging. Hierdoor heeft het complex veel last van vernieling en inbraak. Tijdens het interview kwam naar voren dat net na het invullen van de vragenlijst graffiti en een poging tot inbraak is geconstateerd. Criminaliteit vindt vooral 's nachts plaats, of zaterdag na halfacht 's avonds.

Dit wordt ook bevestigd door het interview met de vertegenwoordiger van v.v. Wieldrecht. Ondanks een alarminstallatie en de recente plaatsing van twee camera's vinden er regelmatig pogingen tot inbraak plaats. Graffiti en vernieling aan vangnetten, dug outs en reclameborden vormt een ander probleem, waarschijnlijk vaak door baldadige jeugd gedaan. Een tijd geleden had men ook veel last van inbraak uit auto's, altijd op een vaste dag en tijd.

Men is reeds in gesprek met de gemeente over verbeteringen aan het complex, onder andere verbetering van de velden en betere afsluiting van het complex. Samenvattend heeft men het meeste last van de volgende vormen van criminaliteit:

- inbraak (ook uit auto's);
- vernieling/graffiti.

3 Conclusies

In dit hoofdstuk worden de conclusies gepresenteerd. Deze zijn allereerst per type gegroepeerd, waarna het hoofdstuk afgesloten wordt met een korte samenvatting van mogelijke daders, de kosten en een categorisering van sportparken. Met nadruk wordt daarbij vermeld dat de conclusies zijn getrokken op basis van de *huidige bestaande situatie* (voorjaar 2001). Uit het voorgaande hoofdstuk bleek dat er voor een aantal sportparken nieuwe ontwerpen in de maak zijn; deze zullen waarschijnlijk tegemoet komen aan een aantal van de gesignaleerde problemen uit deze rapportage.

3.1 De politiecijfers

De gemeente Dordrecht valt politieel onder de verantwoordelijkheid van de Politie-Zuid-Holland-Zuid, district Dordrecht/Zwijndrechtse Waard.

De beleidsprioriteiten van de politie worden op wijkniveau vastgesteld. Criminaliteit en vandalisme rondom sportparken is op dit moment geen beleidsprioriteit van de politie. De bestrijding van overlast van jeugdigen is wel één van de belangrijkste problemen die de politie (wijkgericht) aanpakt. Vanuit deze invalshoek houdt de politie zich ook met sportparken bezig. De politie bevestigt het beeld dat de gebruikers van de sportparken hebben geschetst in de gehouden interviews. De omvang van de problematiek is echter niet af te lezen aan de hand van de registratie van de politie. De politiegegevens uit de tabel in bijlage 3 zijn samengesteld uit getelde overlast meldingen aan de hand van het aantal gestarte (in het systeem) processen, de andere items zijn uit het Bedrijfs Processen Systeem (BPS) van de politie Zuid-Holland Zuid.

Er zijn verschillende oorzaken waardoor de politie niet in staat is een volledige afspiegeling van de werkelijkheid te geven.

Allereerst is er de toedelingsproblematiek. De registratie van de politie is niet op sportparken gedefinieerd maar op straatnamen. Als sportparken in de buurt van woonhuizen gelegen zijn, is niet te achterhalen of bijvoorbeeld diefstal uit auto een aangifte van een gebruiker van een sportpark is of van een buurtbewoner. In een aantal gevallen wordt in het systeem melding gemaakt dat het om een gebruiker van het sportpark gaat, maar dit is niet altijd het geval. Dit geldt ook voor overlastmeldingen.

De aangifte van zakkenrollen die door het slachtoffer wordt gedaan, wordt geregistreerd op naam en adres van het slachtoffer. Het systeem kan de plaats van het delict niet genereren.

De verenigingen zijn voor wat betreft de aangiften van inbraak, vernieling en/of diefstal uit het sportpark niet consequent. Meestal doen zij alleen aangifte als zij de schade vergoed kunnen krijgen bij de verzekeringsmaatschappij. In sommige gevallen doen zij aanvankelijk consequent aangifte van delicten, maar houden daar op een gegeven moment mee op wanneer de indruk bestaat dat de politie toch niks doet met de aangifte. Ook werkt het frustrerend wanneer men in de aangiftecijfers van de politie niet de eigen aangiften terugvindt (E.B.O.H.).

De sportverenigingen die een alarmsysteem hebben maken gebruik van een beveiligingsdienst (ANVD). De beveiligingsmedewerker krijgt de melding van het alarm door en gaat poolshoogte nemen. Er is geen sprake van een structurele samenwerking tussen politie en ANVD.

De gegevens die in bijlage 3 gepresenteerd worden dienen meer als indicatie van de problematiek rondom de sportparken en geven aan welke sportparken het meeste te maken hebben met (welke vorm van) criminaliteit en vandalisme.

In het gesprek met de politie is ook gesproken over de mogelijke oplossingen van de problematiek van vandalisme en criminaliteit rondom sportparken. De suggesties zijn meegenomen in de aanbevelingen in dit rapport (zie hoofdstuk 4).

3.2 Conclusies per criminaliteitsvorm

De tien onderzochte sportparken hebben niet allemaal in dezelfde mate last van een toenemende criminaliteit en vernieling van eigendommen. Sommige sportverenigingen geven zelfs aan nergens last van te hebben. Het merendeel van de sportparken heeft echter wel last van enige vorm van vandalisme of criminaliteit. Dat varieert van incidentele graffiti, via vernielingen, tot het stelselmatig leeghalen van auto's en kantines. Ook verlichting, de routes en groenvoorzieningen vormen onderwerp van zorg.

Verenigingen hebben zelf in de loop der jaren al geanticipeerd op de toenemende criminaliteit, door het consequent opbergen in een kluis of meenemen van waardevolle spullen (zelfs de flipperkast is weggehaald bij een vereniging) uit de kantines. De meeste schade ondervinden zij tegenwoordig dus van vernielingen die aangericht worden aan gebouw, terrein of interieur van de vereniging.

Onderstaand volgt per onderzocht aspect van de sportparken een aantal conclusies.

3.2.1 Ruimtelijke en bouwkundige aspecten

Algemeen

Wat opvalt bij de beschrijvingen van de verschillende complexen, is dat veel terreinen overdag open zijn, ondanks dat er dan geen mensen zijn (behalve zo nu en dan een beheerder) en dat het in een aantal gevallen dag en nacht mogelijk is om het terrein te betreden, hetzij doordat er een (fiets)pad over of langs het terrein loopt (Stadspolders, Amstelwijck), hetzij door noodpoortjes, hetzij doordat de afsluiting van het terrein niet adequaat is. Kortom, het terrein is ook toegankelijk op tijdstippen dat niemand er iets te zoeken heeft en bovendien toegankelijk voor inbrekers of baldadige jeugd. Vanuit het oogpunt van een duidelijke markering tussen openbaar terrein en privé-terrein is dit geen gelukkige constructie en ook uit de vragenlijsten en interviews blijkt dat dit vaak een van de oorzaken is voor (auto)-inbraken en vernielingen, die vaak in het weekend en na halfnacht plaatsvinden. Bij zeker de drie grote sportparken die afgelegen liggen, zal een betere afsluiting van het terrein waarschijnlijk al een oplossing zijn voor een deel van de problemen. Het sleutelbeheersysteem levert dan echter een volgend probleem op; bij grote sportparken is dit nauwelijks goed te regelen.

Groenvoorzieningen

Veel van de sportparken zijn gebouwd in de jaren '70, toen men er aan hechtte om buiten, in het groen te kunnen sporten en ontspannen om te ontkomen aan de toenemende drukte in de stad. Inmiddels zijn we twintig, dertig jaar verder en zijn de bomen tot bos geworden en de kleine struikjes tot grote ondoordringbare struiken. Aan de ene kant levert dit natuurlijk een aantrekkelijk beeld op, maar aan de andere kant betekent dat ook dat bij sommige sportparken in de zomer de bomen het licht van de lantarenpalen verduisteren en men weinig zicht heeft op het omringende gebied, of de parkeerplaats, de weg en de kantine. Bij een deel van de sportparken is dit of één van de veroorzakers van bijvoorbeeld auto-inbraak op parkeerplaatsen, of een reden voor mensen om zich niet veilig te voelen.

Verlichting

Bij de helft van de sportparken is de verlichting van de routes naar het park, het parkeerterrein, velden of de toegang tot het park, onvoldoende, afwezig of volgens de verenigingen voor verbetering vatbaar. Dit punt staat tamelijk onafhankelijk van de geconstateerde criminaliteit en vandalisme; ook gebruikers van 'veilige' sportparken geven aan last te hebben. Het gaat daarbij met name om

- de Smitsweg, die geheel onverlicht is afgezien van oriëntatieverlichting bij de kruising met het fietspad (schouw en interview);
- Amstelwijck, waar de verlichting van het parkeerterrein onvoldoende is (schouw);
- Gravensingel, waar de verenigingen aangeven meer verlichting te willen bij de fietsenstalling en de entree tot het complex; de schouw geeft aan dat de velden wel goed verlicht zijn;
- Krommedijk, waar de verenigingen in het algemeen de verlichting ziet als een middel om de criminaliteit tegen te gaan, en
- Stadspolders, waar men de verlichting van de parkeerplaats onvoldoende vindt en waar de fietsroute volgens de schouw voor verbetering vatbaar is.

Bij de overige vijf complexen wordt noch in de schouw, noch in de vragenlijsten aangegeven dat de verlichting onvoldoende is. Daar lijkt dus ook geen noodzaak tot verbetering. Daarbij moet men in ogenschouw nemen dat het niet de bedoeling is een schijnveiligheid te creëren door het overal aanbrengen van verlichting, maar deze moet natuurlijk wel op de openbare doorgaande routes in orde zijn. Dat valt echter onder verantwoordelijkheid van het energiebedrijf Eneco.

Verkeersveiligheid

De verkeersveiligheid is bij het overgrote deel van de verenigingen geen issue. Slechts bij sportpark Schenkeldijk wordt de toegangsweg tot het complex genoemd als een weg waar vooral sluipverkeer erg hard rijdt en zo een gevaar vormt voor de gebruikers van het complex.

Gebouwen

Alhoewel de meeste gebouwen die zich op de sportparken bevinden vrij rechttoe-rechtaan zijn, is inbraak en vernieling een terugkerend probleem bij bijna alle verenigingen. Veel gebouwen hebben hang- en sluitwerk dat de confrontatie met modern inbraakwerktuig niet goed overleeft, laat staan dat bij de gebouwen gewapend glas is aangebracht. Ook andere onderdelen van het gebouw, zoals regenpijpen en daken, kunnen gevoelig zijn voor baldadige jeugd.

Nu is het natuurlijk niet zo dat het noodzakelijk is om elk gebouw volledig te beveiligen, maar zeker bij de verenigingen waar inbraak met de daarbij gepaard gaande vernielingen, een terugkerend probleem is, kan dit aanzienlijk in de schade schelen. Het kost op termijn immers meer om een slechte deur iedere keer op te moeten lappen dan dat men één keer een goede deur aanbrengt die tegen een stootje kan.

3.2.2 Aanwezige criminaliteit en vandalisme

Inbraak

Inbraak uit kantines en overige gebouwen staat, samen met auto-inbraak, met stip boven aan het lijstje van problemen waar de sportverenigingen mee te maken hebben. De vier sportparken die aangegeven hier structureel mee te maken te hebben (Amstelwijck, Schenkeldijk, Smitsweg en Stadspolders) liggen afgelegen en bieden voldoende gelegenheid voor de inbreker om rustig zijn slag te kunnen slaan en via een van de sluipdoor-kruipdoorpaadjes of gewoon over het fietspad, te verdwijnen. Helaas voor de inbreker zijn de verenigingen al zo goed ingericht op deze vorm van criminaliteit dat de buit meestal zeer beperkt is. De braakschade daarentegen is vaak enorm voor de verenigingen en niet verzekeraar. Vv. Wieldrecht, die sinds enige tijd camerabewaking heeft, geeft aan dat dit weinig tot geen effect heeft gehad. Waarschijnlijk zijn inbrekers er al achter dat het geen camera met doormelding is... Crabbehof, Gravensingel, Reeweg en Patersweg hebben niet of nauwelijks last van deze problematiek.

Inbraak uit auto's

Inbraak uit auto's is een groot probleem op Amstelwijck, Stadspolders en Schenkeldijk. Andere verenigingen hebben er bij vlagen ook last van. De inbraken worden altijd in golven gepleegd en variëren van vijf tot dertig keer per week. Donkere, onoverzichtelijke parkeerterreinen, uit het zicht van bebouwing en met voldoende mogelijkheden om weer weg te komen, geven de inbrekers veel kans.

Vernieling

Vernieling van van alles en nog wat is een groot probleem op de Smitsweg, Stadspolders, Reeweg en Schenkeldijk. Aan allerlei materialen die zich op het complex bevinden zoals speeltuigen, dug outs, netten enz. wordt schade aangebracht. De indruk bestaat dat dit soort dingen vaak gedaan worden door baldadige jeugd die, uit het zicht, zijn gang kan gaan. Alle sportparken liggen uit het zicht van omringende bebouwing, maar dicht genoeg in de buurt van een wijk om aantrekkelijk te zijn voor de zich vervelende jeugd.

Graffiti

Graffiti is een verschijnsel dat wel regelmatig terugkomt in de schouwen (Amstelwijck, Crabbehof, Krommedijk, Schenkeldijk, Smitsweg) maar waar de verenigingen zich schijnbaar niet heel erg druk over maken; het wordt weinig genoemd als echt, groot probleem in de vragenlijsten en interviews. Een andere mogelijkheid voor deze verklaring is dat men al zo geconditioneerd is op het regulier overschilderen van gebouwen en dug outs (worden het meest genoemd in de schouwen) dat men dit als 'the least of the troubles' ziet.

Overige vormen van criminaliteit

Bij sommige sportparken wordt nog melding gemaakt van overlast door hangjongeren en brand. Ook wordt er her en der melding gemaakt van het vermoeden dat er op de complexen gedeald en/of geblowd wordt (Schenkeldijk en Zeehaven).

3.2.3 Sociale veiligheid

Op het gebied van de sociale veiligheid doen zich voornamelijk problemen voor bij de wat afgelegen sportparken zoals Amstelwijck, Smitsweg en Schenkeldijk. De problemen doen zich dan voor op de routes naar en over het terrein, of hebben te maken met hangjongeren die een bedreigende uitstraling hebben. Ook de zichtbaarheid op deze complexen is vaak beperkt, of het terrein is dusdanig groot dat er grote stukken zijn waar niemand komt. Men gaat voor wat betreft de routes pragmatisch om met dit feit door te zorgen dat men niet alleen naar het complex toegaat. Op het complex zijn de parkeerterreinen (Amstelwijck, Stadspolders) de grote veroorzakers van onveiligheidsgevoelens en bij het complex Patersweg geven beide verenigingen aan dat de route door de wijk niet prettig is en de entree aan de Weissenbruchlaan voor onveiligheidsgevoelens zorgt. Het probleem met hangjongeren is van een andere aard; daar is een reële kans aanwezig dat men daadwerkelijk lastig gevallen wordt.

3.4 Daders

In de vragenlijsten en interviews is ook gevraagd naar de mogelijke daders van de verschillende vormen van vandalisme en criminaliteit. Voor het overgrote deel hebben de sportverenigingen hier echter geen beeld bij. Alleen bij de Zeehavenlaan geeft men aan dat het mogelijk is dat leden van een andere vereniging overlast veroorzaken en ook bij de Reeweg is dit wel eens aan de orde. Men weet wel te melden dat vooral auto-inbraken vaak door jongeren op scooters worden gepleegd, tussen de 16 en 26 jaar (ongeveer).

3.5 Schade

De vragenlijst bevatte ook een vraag naar het vermoedelijke schadebedrag dat de verenigingen per jaar kwijt waren als gevolg van de criminaliteit. Daarnaast zijn er dan natuurlijk kosten voor de gemeente en voor de individuele leden. Voor de gemeente zullen de kosten vooral op het gebied van de openbare ruimte liggen, terwijl de kosten voor vervanging van ingeslagen autoruiten e.d. voor rekening van de individuele leden zijn. Er was slechts een klein aantal verenigingen dat een concreet bedrag noemde. Deze bedragen varieerden tussen de f 5.000,- en f 10.000,- per jaar per vereniging. Eén vereniging had f 5.000,- schade opgelopen ten gevolge van een brand. Dat de andere verenigingen geen concreet bedrag weten te noemen betekent niet dat zij geen schade ondervinden. Bij de verenigingen op de sportparken waar nauwelijks iets aan de hand is, is het voor te stellen dat er geen noemenswaardige schade is, of dat deze opgaan in de kosten voor regulier onderhoud. De verenigingen die een concreet bedrag noemen maken allen gebruik van een van de sportparken waar wel wat problemen zijn, maar waar de problematiek nog niet heel groot is.

Een aantal verenigingen op de meest geplaagde sportparken geeft aan door de toenemende criminaliteit en alle kosten van dien in haar bestaan bedreigd te worden.

Wanneer we een simpel rekensommetje loslaten op de gegevens die we wel hebben en er vanuit gaan dat er geen schadekosten zijn voor de parken waar niks aan de hand is (10 verenigingen), gemiddeld f 10.000,- kosten per jaar zijn voor de verenigingen op de parken waar wel iets aan de hand is en voor de helft van de verenigingen op de veel geplaagde parken (7 + 12 verenigingen) en minimaal het dubbele voor de helft van de verenigingen op de sportparken waar veel aan de hand is (12 verenigingen), dan komt men per jaar reeds op een schadebedrag van ruim vier ton uit. Dit zijn dan alleen de kosten die de verenigingen moeten maken voor het herstellen en vervangen van vernielde materialen. Voor een gemiddelde vereniging is een bedrag van f10.000,- echter al een grote aanslag op het beschikbare budget voor een bepaald jaar! De kosten voor de individuele leden en voor de gemeente zijn niet in het bedrag opgenomen.

3.6 Categorisering van sportparken

3.6.1 Sportparken met de meeste problemen

Er zijn drie sportparken waar zich de meeste problemen voordoen, zelfs in die mate dat verenigingen erdoor in hun voortbestaan worden bedreigd. Dat zijn de grote sportparken Amstelwijck, Stadspolders en Schenkeldijk. Bij alle drie staat inbraak, vernieling en inbraak uit auto's in de top 3 van problemen die zich voordoen.

3.6.2 Sportparken met minder problemen

Sportparken waar men wel in zekere mate last heeft van een of andere vorm van overlast zijn Krommedijk, Reeweg en Smitsweg. Bij Krommedijk en Reeweg draait het, net als bij de sportparken met veel problemen, ook om inbraak uit kantines en auto's en vernieling. Smitsweg heeft momenteel nauwelijks last van auto-inbraken, maar daar worden wel veel vernielingen aangericht en wordt er regelmatig een poging tot inbraak gedaan.

3.6.3 Sportparken zonder noemenswaardige problemen

Op vier sportparken is weinig tot niets aan de hand; een enkel geval van vernieling, inbraak of graffiti, maar daar blijft het dan ook bij. Het zijn de vier kleine, overzichtelijke sportparken, soms in een gesloten bouwblok gevestigd, maar in alle gevallen goed afgesloten. Dit zijn Crabbehof, Gravensingel, Zeehaven en Patersweg.

4 Aanbevelingen

4.1 Beleidsmaatregelen

De problemen die zich voordoen op de sportparken met betrekking tot vandalisme en criminaliteit zijn geen specifieke problemen voor alleen sportparken. De sportparken nodigen uit tot een verzameling van criminaliteitsincidenten die zich ook in de rest van de stad manifesteren. Door de politie is bijvoorbeeld ook een toename van auto-inbraken in een aantal wijken gesignaleerd, en niet voor niets heeft de politie het terugdringen van overlast veroorzaakt door hanggroepen op het prioriteitenlijstje staan.

De maatregelen die genomen kunnen worden om de criminaliteit rondom sportparken te verminderen en bovendien de schade aan gemeentelijke eigendommen te beperken, kunnen voor een deel door uitbreiding van het bestaande gemeentelijk beleid worden uitgevoerd en voor een deel door een betere beveiliging (op welke manier dan ook) van sportparken. De beleidsterreinen die voor uitbreiding in aanmerking kunnen komen zijn:

- 1 het gemeentelijk jeugdbeleid;
- 2 het gemeentelijk veiligheidsbeleid;
- 3 het gemeentelijk sportbeleid en accommodatiebeleid en;
- 4 het groenbeleid.

Daarnaast kan ook met de politie gesproken worden over de accenten in het prioriteitenbeleid zoals deze door de politie in de jaarplannen worden vastgesteld.

4.1.1 Jeugdbeleid

De gemeente Dordrecht voert een actief lokaal jeugdbeleid. In de plannen voor een brede-schoolconcept zou ook het gebruik van een aantal sportparken worden meegenomen voor voor- en naschoolse activiteiten. Daarnaast kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de integratie van het sportpark Krommedijk in de plannen voor de vernieuwingen van het leerpark. Leerlingen zouden overdag meer gebruik kunnen maken van het sportpark als recreatieve voorziening. Deze openstelling en integratie van sportparken brengt ook een aantal bezwaren met zich mee. Het gebruik van leerlingen van het complex kan niet zonder toezicht, en er zullen goede afspraken gemaakt moeten worden om de kwaliteit van de velden en de gemeentelijke eigendommen te waarborgen. Openstelling zal per terrein onderzocht moeten worden en de betrokken partijen zullen in het eerste stadium van de planvorming betrokken dienen te worden. Deze maatregel heeft als voordeel dat de sportparken een minder geïsoleerd en onbekend terrein zijn voor inwoners die geen lid zijn van de sportverenigingen op het complex, en dat er relatief meer gebruikers (op andere tijdstippen) de sociale controle vergroten.

4.1.2 (Jeugd- en) Veiligheidsbeleid

De overlast van rondhangende jongeren is een irritatie van gebruikers van sportparken die op bijna alle onderzochte complexen in Dordrecht voorkomt. De gebruikers kunnen niet met zekerheid vaststellen of alle criminaliteit die zich voordoet toegeschreven kan worden aan groepen jongeren.

Er zijn wel een aantal vormen van vandalisme waar met een redelijke zekerheid van gesteld kan worden dat de mogelijke daders zich onder groepen jongeren bevinden. Het gaat hier bijvoorbeeld om het aanbrengen van graffiti en het vernielen van velden door er met scooters en brommers overheen te rijden.

Uit het interview is gebleken dat sommige groepen bekend zijn bij de politie, en dat de politie ook contact heeft met deze groepen. Een voorbeeld is de groep bij het Shell-station bij sportpark Zeehavenlaan. Een maatregel om de overlast terug te dringen is in de eerste plaats het in kaart brengen van de groepen die zich bevinden bij de sportparken. Meestal kent de politie een aantal van de groepen, maar de informatie kan ook aanwezig zijn bij de sportverenigingen zelf, bewoners (indien het complex in een wijk gesitueerd is) en het jongerenwerk. Sommige gemeenten hebben een maandelijks hangplekkenoverleg. Dit is een overleg met de ambtenaar jeugdbeleid, het jongerenwerk en de politie. In dit overleg wordt besproken welke groepen er zijn, of de groep problemen veroorzaakt, en welke problemen de groep veroorzaakt, op welke plekken de groepen hangen en of ze bekend en/of aanspreekbaar zijn. Vervolgens wordt per groep bekeken wat de beste maatregel is. Is de groep een zaak voor de politie, zijn er mogelijkheden voor activiteiten of toeleiding naar jeugdhonken door het jongerenwerk, of zijn er vanuit de gemeente maatregelen nodig (bijvoorbeeld het institutionaliseren van de hangplek) - dit laatste is inmiddels niet meer zo populair bij gemeenten. Een dergelijk overleg heeft als voordeel dat de groepen daadwerkelijk in kaart worden gebracht en dat er actie op wordt ondernomen, maar ook dat de gemeente en de wijkagent de buurt of het sportpark waar de overlast veroorzaakt wordt kan informeren over de stand van zaken. De aandacht voor een groep is vaak al genoeg voor degenen die de groep als overlastgevend ervaart.

Een beleidsmaatregel die ook kan bijdragen aan het verbeteren van de situatie op de sportparken is het verruimen en versterken van het toezicht. Dit kan op verschillende manieren gebeuren. Per sportpark moet zorgvuldig bekeken worden wat de beste oplossing is. Bij het ene sportpark kan het plaatsen van camera's al een oplossing zijn (al of niet met een directe doormelding naar de meldkamer), terwijl er misschien op andere sportparken toezichthoudend personeel of een beveiligingsbedrijf ingeschakeld moet worden of bekeken moet worden of er mogelijkheden zijn tot het instellen of heringebruiknemen van beheerderwoningen.

4.1.3 Sportbeleid

Uit het verleden blijkt dat het afsluiten van de sportparken niet altijd een goede oplossing is om vandalisme en criminaliteit te bestrijden. Met name bij de grotere complexen is dit een ineffectieve oplossing om dat het sleutelbeheer nauwelijks te regelen is. Dit wordt door de sportverenigingen zelf ook bevestigd. Voor sommige sportparken zou juist het openstellen van het complex een oplossing kunnen zijn ter bestrijding van vandalisme en criminaliteit. Bovendien versterkt het openstellen van een sportpark de binding van jongeren met de clubs. Gedacht kan worden aan een sport- en speluitleenplaats voor de buurt of aan activiteiten in het kader van sportbuurtwerk. Ook hier geldt weer dat dit niet voor alle sportparken een geschikte oplossing is, en dat er per complex bekeken dient te worden of openstelling een optie is. De gebruikers van het complex aan de Zeehavenlaan hebben het complex min of meer al opengesteld. Met iets meer toezicht of met activiteiten zou deze openstelling een oplossing in de goede richting zijn.

Binnenkort gaat iets dergelijks op de Patersweg gebeuren. Mogelijk is deze oplossing ook goed voor de groei van het ledenaantal van de verenigingen. De accommodaties op de sportparken kunnen in overleg met de verenigingen ook gebruikt worden voor andere activiteiten; bijvoorbeeld in het kader van sociaal cultureel werk. Over overleg gesproken: opvallend was dat er bij een aantal sportparken nauwelijks overleg tussen de verschillende gebruikers was. Men heeft overleg met landelijke en regionale organisaties rond een bepaalde sport (voetbal, hockey), maar niet met andere gebruikers van het park. In het kader van het zoeken naar gezamenlijke oplossingen voor de toenemende criminaliteit zou het goed zijn ten minste één keer per jaar met alle gebruikers van een sportpark bij elkaar te komen.

4.1.4 Beleid vanuit de politie

In het jaarplan van de politie staan zichtbaarheid op straat, jongeren en preventie van auto-inbraak hoog op het prioriteitenlijstje. Deze prioriteiten worden wijkgericht ingezet. In deze prioriteiten past de bestrijding van de aange troffen vormen van vandalisme en criminaliteit op sportparken. De politie zou éénmalig voorlichting kunnen geven aan verenigingsleden over het voorkomen van auto-inbraak en diefstal uit auto's (een voorlichtingsavond per complex). De bekendheid met de wijkagent is voor de sportverenigingen erg belangrijk. Voor de meeste verenigingen is het al genoeg als ze weten wie de wijkagent is, en dat de wijkagent af en toe langs komt. Daarnaast heeft de politie een rol in het beleid wat betreft de jongeren. De eerste prioriteit, zichtbaarheid op straat hoort hier ook bij. Voor de jongeren is de zichtbaarheid van de politie bij de sportparken een preventief signaal. Een bekend gegeven is dat inbraken vaak in series plaatsvinden. De politie kan hierop anticiperen door bij een eerste signaal van een serie extra inzet op de complexen te plegen. De mogelijkheden voor repressief beleid is voor de politie veel minder een optie.

De overlast is niet altijd aan te tonen en op heterdaad betrappen van vanden is op sportparken moeilijk te realiseren. Extra toezicht door middel van surveillance op de complexen is geen optie omdat surveillance door de politie wordt gezien als noodhulp. De onvoorspelbare aanwezigheid van de wijkagent kan wel een uitwerking hebben op het voorkomen van vandalisme en criminaliteit.

4.2 Maatregelen per sportpark

4.2.1 Maatregelen voor de minder problematische complexen

De sportparken Amstelwijk, Schenkeldijk en Stadspolders hebben het meeste te lijden onder criminaliteit en vandalisme. Hoewel de andere complexen hier in mindere mate last van hebben zijn er voor deze (vaak kleinere) complexen een aantal hoofdproblemen te benoemen:

- (auto-)inbraak;
- slechte verlichting en groenbeheer;
- hang- en sluitwerk van gebouwen;
- ergernis van groepen rondhangende jongeren.

Voor deze complexen geldt dat de overlast van hangende jongeren en de auto-inbraken bestreden kunnen worden via uitbreiding van het bestaande beleid zoals dit is omschreven in paragraaf 4.1.

Daarnaast zou de gemeente, in samenwerking met het energiebedrijf, een inventarisatie kunnen maken van de kwaliteit van de verlichting en het groenbeheer op deze complexen en hier eenmalig actie op kunnen ondernemen om vervolgens de nieuwe verlichting en de nieuwe wijze van het groenbeheer op te nemen in het jaarlijkse onderhoudsplan.

De gebruikers van de sportparken kunnen bovendien voorzien worden van een inbraakpreventie advies, waarbij het huidige hang- en sluitwerk onder de loep wordt genomen. Daarnaast zal de toegankelijkheid (vooral bij Smitsweg) en de wenselijkheid van toegankelijkheid van de sportparken per complex in overleg met betrokkenen apart bezien moeten worden. In bijlage 1 vindt u een uitgebreid overzicht van aanbevelingen per sportpark.

4.2.2 Maatregelen voor de drie probleemcomplexen

Uit het onderzoek is gebleken dat de drie sportparken Amstelveen, Schenkeldijk en Stadspolders verreweg het meest te lijden hebben onder vandalisme en criminaliteit. Het advies is de prioriteit te leggen bij deze sportparken. Niet alleen de financiële schade is voor de verenigingen op deze complexen erg groot, ook de frustratie groeit. Het vandalisme heeft gevolgen voor het verenigingsleven. Zo is er wel eens een wedstrijd afgelast doordat de velden waren vernield en niet geschikt werden bevonden om op te spelen en de vrijwilligers die de kantine oplappen na een inbraak, kunnen soms enkele weken later weer opnieuw beginnen. In deze paragraaf zullen maatregelen apart per sportpark worden beschreven.

Amstelveen

Het grootste probleem is de diefstal uit auto's. Door de vele auto's, het slechte zicht op de parkeerplaats en de openbare weg is er veel kleine criminaliteit. Inbraak uit de kantines is ook een probleem, maar is minder ernstig dan de diefstal uit auto's. Het complex is voor beide vormen van inbraak geschikt omdat er weinig sociale controle is en voldoende vluchtwegen voor de daders.

Naast de algemene beleidsmaatregelen zoals deze in de vorige paragraaf zijn beschreven gelden er voor dit complex nog enkele aanbevelingen. Door de komst van het bedrijventerrein gaat er veel veranderen. De hele strook langs de van Santheuvelweg (tennisvelden, parkeerplaats en een deel van de voetbalvelden) verdwijnt, evenals een flink deel van de korfbalvelden in de zuidoosthoek. Daarmee komen er mogelijkheden om het terrein beter beheerbaar te maken.

Tijdens het voorbereidingsgesprek voor dit onderzoek is vluchtig kennisgenomen van het nieuwe ontwerp voor dit sportpark, echter niet voldoende om naar aanleiding van het *ontwerp* aanbeveling te doen; deze worden dus gedaan op grond van de *schouw* van de huidige situatie (voorjaar 2001).

Overige aanbevelingen

- Bezie of het mogelijk is om Fluks in de nieuwe situatie te ontsluiten vanaf de zijde van Dordtse Hout. Wellicht dat een goede aansluiting op het busnet ook een terugdringen van het autogebruik kan genereren.
- Voorkom dubieuze entrees als het snipperpad; wees helder in markering mijn en dijn; een duidelijker singel zonder vluchtwegen verdient de voorkeur.
- Een poort voor het parkeren levert ook een psychologische barrière.
- Het verhuizen van het tennis (met de lampen) kan een bijdrage leveren aan een beter verlicht parkeerterrein (dubbele lampen in plaats van enkelvoudig).

- Het maken van een gemeenschappelijke entree voor het ziekenhuis en het sportpark aan het begin van de Van den Santheuvelweg beperkt de toegankelijkheid. In feite pleiten we hier voor het onttrekken van genoemde weg aan de openbaarheid. Het industrieterrein kan ontsloten worden vanaf de Smitsweg.

Schenkeldijk

Schenkeldijk is het grootste sportpark in Dordrecht, zowel wat betreft het aantal gebruikers als het aantal ha grond.

Net als Amstelwijck ligt dit complex aan de rand van de stad uit het zicht van de bebouwde omgeving. De gebouwen zijn redelijk kwetsbaar.

Het grootste probleem op dit sportpark is het inbreken en vernielen van de inventaris. Dit geldt met name voor de hockeyvereniging die op de terp een clubgebouw heeft. Verder zijn het vernielen van de velden en de auto-inbraken een groot probleem. Inmiddels hebben wij vernomen dat er ook voor dit sportpark een nieuw ontwerp in de maak is (het zone-ontwerp), waarvan het bouwen van villa's aan de oostkant een onderdeel is. Hopelijk wordt de sociale controle in de toekomst hierdoor verbeterd.

Voor wat betreft de buitenruimte zijn de adviezen als volgt (ook op basis van de situatie van voorjaar 2001).

Voor de korte termijn:

Compartimentering

- Wegen en paden (beperking naar keuze: alleen vierwielers of vier- en tweewielers).
- Beheer: de poorten in ere herstellen en verplaatsen naar zones achter de parkeerterreintjes. Afsluitbare hekken.
- Rising steps (zoals bij Zeehavenkwartier).
- Watergangen: aan de niet-stadszijde met (dubbele) sloten.

Gebouwen

- Hang- en sluitwerk aanbrengen conform SKG normen (Stichting Kwaliteitscentrum Gevelementen); deze normen worden o.a. in het Politiekeurmerk Veilig Wonen opgevoerd.
- Vervangen van de niet brandbestendige PVC pijpen door stalen regenwaterafvoerpijpen ("Loro-X " of vergelijkbaar). Een goed voorbeeld van een duurzame regenpijp is op het terrein al te zien bij muziekvereniging "Pro Patria."

Bewaking/installaties

- De indruk wordt gewekt dat het qua beveiliging ieder voor zich is; idealiter is een collectieve aanpak, zoals je dat bij bedrijventerreinen vaak ziet. Voorkomen van versnippering moet de leidende gedachte zijn.
- Een combinatie van compartimentering en een adequaat bewakingssysteem zou zeker bij dit complex aan te raden zijn.
- CCTV en "real time beeldoverdracht naar meldkamer" zouden bij de hockeyvereniging optioneel zijn.

Daarnaast zijn er voor de **(middel)lange** termijn nog voorstellen.

- De schaal van het gebied zou sterk teruggedrongen moeten worden. Dat komt neer op het aanbieden van een paar kleinere beheerbare complexen in plaats van een groot complex. Daartoe zou afgeweken kunnen worden van het idee villa's aan de randen te bouwen, door te bouwen op de velden (er is reeds een bewoonde beheerderswoning). Er ligt een prachtige groene omgeving en een deel van het nieuwe gebied zou een combi van wonen en nieuwe sportvelden kunnen worden.

Andere voorstellen voor verbetering is de extra inzet van de politie om de overlast van groepen rondhangende jongeren terug te dringen. Een ander gegeven is dat de verenigingen onderling geen contact hebben. Ten behoeve van dit onderzoek hebben de verenigingen elkaar voor het eerst ontmoet. Hoewel het een feit is dat de vrijwilligers al druk genoeg zijn met de activiteiten van de eigen vereniging, strekt het tot de aanbeveling om het onderlinge contact te verbeteren zodat er meer een eenheid ontstaat en op sommige punten gezamenlijk actie kan worden ondernomen. Een voorbeeld hiervan is te onderzoeken welke vereniging zicht heeft op welke groep jongeren en de gezamenlijke informatie bespreken met de politie.

Stadspolders

Het sportpark Stadspolders heeft met name last van auto-inbraken. Het parkeercomplex vormt als het ware een scharnierpunt tussen het sportpark, het nabij gelegen volkstuincomplex en het recreatief buitengebied. Het probleem is dat net als bij Amstelwijck ook hier het weinige zicht, en voldoende vluchtwegen in het voordeel van de daders is.

Met name de kantines van Oranje-Wit en Stadspolders worden regelmatig bezocht door inbrekers. Net als bij Schenkeldijk wordt er niet veel gestolen, maar wel veel schade aangericht door de vernielingen tijdens de braak.

De volgende aanbevelingen gelden voor dit complex:

- Er zou een goede voorlichting over het "leeg" achterlaten van auto's op het parkeerterrein moeten komen.
- Ook op deze plek zou zeker bij uitbreiding met een fietsroute een experiment met intelligente verlichting kunnen komen. Deze flexibele verlichting werkt op detectie en reageert als er mensen het terrein op komen. Dit is een goed systeem, omdat ook de route over het terrein spaarzaam verlicht is en ook fietsers hier mee aangelicht kunnen worden (referentieproject SENTER/gemeente Delft/DSP in 1999).
- Er is een nepcamera bij Oranje-wit. Ondanks dat de ervaringen goed zijn, zijn er toch regelmatig inbraken. Het lijkt het moment om serieus over een echte camera na te denken (vermoedelijk zijn de inbrekende vandalen vaak dezelfde; die weten inmiddels wel dat er een nepcamera staat).

5 Vervolgstappen

5.1 Inleiding

De voorgestelde beleidsmaatregelen in dit rapport zijn vanuit het oogpunt van samenwerking tussen verschillende partijen geformuleerd. De verbetering van de veiligheid op en rondom de sportparken is niet alleen een taak van de gemeente. De sportverenigingen, de politie en eventuele incidentele partners (onderwijs, energiebedrijf) spelen een actieve rol in de te nemen beleidsmaatregelen. Een eerste stap in het uitvoeren van deze maatregelen is duidelijkheid creëren omtrent taakverdeling en rol van de betrokken partijen. Verder zal in dit hoofdstuk een planningsvoorstel en een korte blik op de communicatieaspecten worden geworpen. Het laatste gedeelte van dit hoofdstuk geeft een indicatie van de gemoeide kosten.

5.2 Taakverdeling

5.2.1 De gemeente

Voor de gemeente is de belangrijkste rol weggelegd in de aanpak van vandalisme en criminaliteit op sportparken. Op korte termijn zal de gemeente het huidige beleid op het terrein van sport al kunnen verruimen door uitvoering van de korte-termijnmaatregelen voor de sportparken, zoals deze zijn voorgesteld in hoofdstuk 4. Vervolgens kan de gemeente dan aan de slag met het formuleren van beleid op langere termijn (openstelling van sportparken, beleid op groepen jeugd). Samen met de politie zal de gemeente het geformuleerde beleid testen, toetsen en eventueel verder ontwikkelen. Daarnaast kan de gemeente een rol spelen bij de afspraken die met het energiebedrijf gemaakt moeten worden over de verlichting. Het is van belang regelmatig de effecten te meten van het ingezette beleid. De gemeente zal een aanjagersrol hebben voor het verbeteren van de communicatie van de sportverenigingen onderling op de complexen. De gemeente als regisseur is een veelgehoorde term, maar ook nu weer van toepassing als het gaat om afspraken maken over de complexen en het initiëren van bijvoorbeeld het overleg tussen jongerenwerk, politie en gemeente over de groepen jongeren die zich op de sportparken begeven. De gemeente, als subsidiënt van de stichting Jongerenwerk kan met het jongerenwerk afspraken maken over de inzet van het jongerenwerk. In dit verband zou de gemeente ook kunnen denken aan een project als 'Kids & Space'; jongeren worden uitgenodigd mee te denken over openbare ruimte-plannen, teneinde ze te betrekken en overlast te reduceren. DSP heeft hier ervaring mee opgedaan in Hengelo (o), Heerhugowaard en Amsterdam (stadsdeel Oost/Watergraafsmeer).

5.2.2 De politie

Op dit moment is criminaliteit en vandalisme rondom sportparken geen prioriteit bij de politie. Toch kan de politie niet achterblijven in het verbeteren van de veiligheid op de complexen. Een prioriteit van de politie is wel auto-inbraak preventie. Dit komt zeer regelmatig voor bij een deel van de sportparken.

Het voorstel is om bij de verenigingen in de clubgebouwen voorlichtingsavonden te organiseren waarbij de politie de rol van voorlichter op zich neemt. De politie zou ook het advies met betrekking tot het hang- en sluitwerk op zich kunnen nemen.

Een andere prioriteit van het politiejaarplan is meer zichtbaarheid op straat. Dit geldt ook voor zichtbaarheid van de politie bij de sportverenigingen. De verenigingen hebben bijna zonder uitzondering in de vragenlijsten aangegeven dat zij een wat meer frequent contact, of contact met de wijkagent op prijs stellen. Het kan geen kwaad om in het rooster van de wijkagent een keer in de twee weken een bezoek aan de complexen op te nemen. De wijkagent kan in het kader van de te nemen beleidsmaatregelen afspraken maken met de verenigingen over registratie van criminaliteit en vandalisme op de complexen. Als de verenigingen verzocht wordt een registratie te gaan bijhouden, zal de gemeente erop moeten toezien dat er ook daadwerkelijk iets met deze gegevens gebeurt (de gegevens zijn belangrijk voor bijvoorbeeld een tussentijdse evaluatie).

Tijdens het onderzoek is geconstateerd dat bij inbraken vaak sprake is van een serie. De politie zou tijdens het eerste signaal van een inbraak een meer pro-actieve houding aan kunnen nemen door extra politie-inzet van (surveillancedienst) op alle complexen.

Als laatste niet onbelangrijke taak van de politie is een actieve rol in de aanpak van jeugd, en in het jeugdoverleg, en een adviserende rol bij eventuele wijziging op de complexen. Die adviserende rol zou de politie ook kunnen vervullen bij het overleg tussen bijvoorbeeld een particuliere beveiliging (mits hiervoor gekozen wordt) en de sportparken. Samenwerking tussen deze twee partijen is overigens ook nog een mogelijkheid.

5.2.3 De (sport)verenigingen

Uit het onderzoek is gebleken dat de sportverenigingen al zeer actief zijn in de strijd tegen het vandalisme en de criminaliteit op hun sportterrein. De meeste verenigingen hebben een goede alarminstallatie, de leden laten geen waardevolle stukken achter in de kleedkamer, in de kantines is vrijwel niets meer van waarde aanwezig, en in een aantal gevallen zijn er parkeerplaatsen dichtbij de kantines gecreëerd. Toch zijn er nog wel degelijk taken weggelegd voor de sportverenigingen. De verenigingen kunnen vaker aangifte bij de politie doen. Nu gebeurt dit alleen als er een verzekeringskwestie speelt. Bovendien kunnen de verenigingen zelf bijhouden wat zij aantreffen op de sportparken aan criminaliteit en vandalisme. Deze informatie is van belang voor het gemeentelijke (toekomstige) beleid. Uit de interviews blijkt dat de vrijwilligers regelmatig de leden voorlichten over inbraak en diefstal uit kleedkamer en auto. Deze voorlichting is een goed voorbeeld in het kader van preventieve maatregelen en het advies is deze voorlichting te continueren. De belangrijkste verandering voor de verenigingen is het realiseren van een overlegstructuur op het complex van de verenigingen onderling. De verenigingen op de complexen hebben nu weinig contact of kennen elkaar niet. Als verenigingen elkaar kennen heeft dat een meerwaarde in het licht van deskundigheidsbevordering op het terrein van kennis en bestrijding van vandalisme en criminaliteit. In de toekomst kunnen verenigingen door middel van het overleg gezamenlijke stappen ondernemen in bijvoorbeeld de inrichting van het complex.

5.3 Planning

Het is uiteraard niet mogelijk om alle voorgestelde oplossingen die in dit rapport genoemd worden meteen uit te voeren. Er zal een onderscheid gemaakt moeten worden in zaken die op korte termijn vrij makkelijk zijn te realiseren en maatregelen die meer gericht zijn op het verbeteren van de situatie op lange termijn.

Als we kijken naar de voorgestelde oplossingen kunnen op **korte termijn** de volgende activiteiten gestart worden;

- inventarisering per sportpark van de noodzakelijke snoei/kap;
- inventarisering per 'probleem' sportpark van de maatregelen die voor een betere afsluiting moeten zorgen;
- inventariseren per sportpark van de maatregelen die voor een betere verlichting moeten zorgen;
- starten overleg tussen gemeente, politie en jongerenwerk;
- starten bezoeken gebiedsgebonden functionaris aan de sportparken;
- geven van voorlichting door de politie over het aanbrengen van SKG-gekeurd hang- en sluitwerk (op aanvraag van de verenigingen);
- geven van voorlichting door de politie over het voorkomen van auto-inbraak.

Op langere termijn zouden de meer structurele beleidsmaatregelen ingebed en uitgevoerd moeten worden. Deze bestrijken vaak meerdere jaren en kunnen niet meteen uitgevoerd worden omdat de financiële of capaciteitsruimte al vastligt voor een bepaalde tijd. Op **langere termijn** (dan spreken we over enkele jaren) zou men beleid kunnen ontwikkelen op:

- een actief jongerenbeleid om de hangjongeren een alternatief te bieden;
- wijk sportwerk, om de omringende buurten meer bij het wel en wee van de sportparken te betrekken en tegelijkertijd het lid worden van een vereniging te stimuleren;
- het al of niet geheel openstellen van sportparken (mits daarbij de nodige randvoorwaarden ingevuld zijn).

Daarnaast kunnen zaken zoals het verbeteren van de inrichting, de groenvoorziening en de verlichting van terreinen over meerdere jaren doorlopen. Het is niet reëel om te verwachten dat alle geconstateerde problemen meteen opgelost kunnen worden; deze kunnen echter wel opgenomen worden in de gemeentelijke meerjarenplannen van de verschillende betrokken diensten.

5.4 Communicatie

Wat opvalt uit de resultaten van het onderzoek is dat de sportverenigingen afzonderlijk wel in gesprek zijn met de gemeente en met de soortgelijke verenigingen, maar dat er niet of nauwelijks overleg plaatsvindt tussen de verschillende gebruikers van het complex. Ook is er, ondanks dat er bij een aantal sportparken grote problemen zijn, nauwelijks gestructureerd overleg met de politie. Alhoewel het een open deur is, blijkt echter toch vaak dat wanneer men de krachten bundelt en in overleg een aantal stappen neemt om tot een oplossing te komen voor een gezamenlijk probleem, dit zowel de onderlinge relaties verbetert als ook financieel voordeel oplevert. Wij pleiten er daarom voor dat er, zeker voor de grote sportparken die veel last hebben, een regulier overleg in het leven wordt geroepen onder voorzitterschap van de gemeente, en in aanwezigheid van de politie, om pro-actief ontwikkelingen te signaleren en er oplossingen voor aan te dragen.

Zeker nu de problemen erg groot zijn is dit een goed middel om als gemeente in contact te blijven met de verschillende verenigingen en te kunnen monito-

ren of de te nemen maatregelen effect hebben. Daarnaast zou de gemeente, in overleg met de verschillende verenigingen, een communicatieplan kunnen ontwikkelen en uitvoeren om meer mensen te stimuleren te gaan sporten bij een van de verenigingen. De eventueel huidige aanwezige negatieve beeldvorming rond de sportparken kan zo ook omgebogen worden.

5.5 De kosten

Het is duidelijk dat aan de hand van de uitkomsten van dit rapport er geen eenduidige begroting opgesteld kan worden van wat een en ander kost. Daarvoor zijn er teveel scenario's mogelijk om iets te doen aan de overlast en criminaliteit rond de sportparken. Dat begint al bij de beleidsmaatregelen die op lange termijn in de begroting opgenomen moeten worden, de kosten voor aanpassen van inrichting van sportparken die waarschijnlijk ook niet in één keer op de begroting gezet kunnen worden, tot en met de kosten voor de verenigingen bij het aanpassen van hang- en sluitwerk, het plaatsen van camera's, of het leveren van vrijwilligerscapaciteit. Daarnaast zijn er nog constructies mogelijk dat er bijvoorbeeld via de gemeente gezamenlijk materiaal aangeschaft wordt voor de verenigingen en dat de verenigingen de capaciteit leveren om een en ander aan te brengen.

Het voorstel is om ook financieel prioriteit te geven aan de drie complexen met de meeste problemen en voor het overige financiële ruimte op de begroting te reserveren voor het uitvoeren van de lange-termijn maatregelen en beleidsaanpassingen.

Onderstaand een indicatieve raming van kosten die gemoeid zijn met het verbeteren op lange termijn van de situatie rond de sportparken.

Tabel 5.1 Indicatieve kostenraming

Prioriteiten	2001	2002	2003	2004	e.v.
• Toegankelijkheid/inrichting					
• Algemeen (planvorming)	25.000				
• Knelpunt zuidflank Schenkeldijk	60.000				
• Knelpunt Stadspolders		70.000			
• Ombouwen groenstructuur		20.000	30.000	30.000	
• Aanpassen verlichting	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	
• Verbetering kwaliteit hang- en sluitwerk	25.000	75.000			
• Verruimen/ versterken toezicht		100.000	100.000	100.000	100.000
• Extra activiteiten vanuit sportopbouwwerk en jongerenwerk	70.000	70.000	70.000	70.000	70.000
Totaal	180.000	335.000	200.000	200.000	170.000

Bijlagen

Bijlage 1 Verslag schouwen sportparken Dordrecht

Locatie: Amstelwijck

Regio: Amstelwijck

Beheerder: Eef de Bruin

Datum gesprek en opname: 27 maart 2001

Complex algemeen

Amstelwijck is veruit het grootste complex van de regio van beheerder de Bruin. Dit verandert op korte termijn, daar een groot deel van de velden wordt afgestoten om plaats te maken voor een bedrijventerrein aan de Kilweg. Hier wordt dieper op ingegaan bij de paragraaf over de nabije toekomst.

Het complex ligt erg geïsoleerd; ingeklemd tussen de A16 aan de westzijde, het REFAJA ziekenhuis aan de noordzijde, een nieuwbouwwijkje 'Dordtse Hout' (met singel afgescheiden) en het landelijk gebied /toekomstig bedrijventerrein aan de Kilweg.

De weg naar het terrein toe is een afgelegen weg, parallel aan de snelweg. Hij gaat wel door, maar een echte doorgaande route is het (nog) niet. De dimensionering is groot. Daardoor is er veel gelegenheid om te parkeren. En er moet veel geparkeerd worden voor de zes verenigingen, die van het complex gebruik maken. Daartoe is behalve gelegenheid langs de Jkvr. van den Santheuvelweg, ruim gelegenheid op een groot parkeerterrein aan de zuidzijde van de toegangsentree/oprijlaan. De parkeerplaats is afgelegen, groot en vanaf de randen verlicht met armaturen die toegesneden zijn op voet- en rijwielpaden. Fietsparkeren vindt plaats door eenvoudige stallingijzers nabij de verschillende kantines en clubgebouwen.

Bij het complex treedt net als bij andere sportparken in de regio Amstelwijck de discrepantie op tussen toegankelijkheid en markering. Enerzijds zijn er flinke sloten rondom het complex, die het betreden onmogelijk maken (zijde Kilweg en Smitsweg, de ziekenhuiszijde en gedeeltelijk dwars door het complex), terwijl er tegelijkertijd gelegenheid wordt geboden altijd op het terrein te komen. Er zijn noodpoortjes in de hoofdentree (die tussen 16.00 en 16.30 uur op slot gaat), aan de watergang bij het ziekenhuis (voor vissers) en er is een toegangsbrug aan de achterzijde gemaakt om de sporters van Wieldrecht, die gebruik maken van de oefenvelden ter wille te zijn. Dit is weliswaar een houtsnipperpad, maar er is met fiets en brommer goed te komen. Eenmaal over de sloot ben je ook zo bij de vijf kantines/clubgebouwen. Het complex is te bereiken via een oprijlaan, die halverwege een poort heeft. Ook dit is een ingreep in de markering/territorisering, die hinkt op twee gedachten. Bij de entree staat ook een erg verwarrend bord, dat fietsers op het verkeerde been zet over de status van het domein.

Verlichting van de ingangslaan is goed. Eenzijdig aan de Van den Santheuvelweg tot poort, daarna alternerend tot aan het cluster van clubgebouwen.

De beplanting is er echter erg dicht. Weinig zicht op de parkeerplaats.

Verder is de ondergrond niet toegespitst op het parkeren in de berm.

Daardoor ontstaat een modderbad.

Een aparte plaats neemt het tenniscomplex van L.T.C. Thialf in. Dit is weliswaar niet door sloten van de omgeving gescheiden, maar er is alzijdig hekwerk, goede verlichting (acht hoge lichtmasten) en er is regelmatig activiteit op en om de velden (ook overdag). Er zijn geen noodpoortjes.

Er zijn enkele gebouwen omheen: de oude beheerder woont grenzend aan het tenniscomplex. De man is alert, laat zijn hond regelmatig uit op het complex, maar is een roepende in de woestijn. De woningen aan de Kilweg dragen weinig bij aan controle en worden straks bij de komst van het bedrijventerrein, op een na uitgekocht.

Gebouwen en velden

Alle gebouwen zijn lage rechthoekige dozen, die gevoelig zouden kunnen zijn voor criminaliteit en vandalisme. Ze liggen allen met het aangezicht naar de velden (hetgeen erop neerkomt dat ze vanaf de weg gekeerd zijn). Ook zijn ze (zoals voetbalvereniging O.S.S. makkelijk beklimbaar en één keer uit het zicht kunnen moedwilligen eenvoudig huishouden. Dat levert graffiti op (O.S.S.) of inbraak/vernietiging (diversen: Fluks de laatste week van maart nog). Vluchtwegen te over. De velden zelf liggen er goed bij en laten weinig kwetsbare plekken zien.

Problematiek

Probleem nummer 1 is diefstal uit auto's. Door de vele auto's, het slechte zicht op parkeerplaats en openbare weg (en in mindere mate de oprijlaan), is er erg veel kleine criminaliteit. Vermoedelijk komen jonge criminelen van buiten met scooters langsrijden, pikken auto's eruit, slaan ruiten in met hun helmen en zijn snel weer weg. Aan vluchtwegen geen gebrek. Ook niet aan snelheidbegrenzers (de maat van de wegen).

Inbraak uit de kantines is een probleem, maar minder erg dan uit auto's. Geen beeld van welke club het meeste te lijden heeft.

Van een andere orde, maar hoger op de rangorde van criminaliteit staat het strippen van gestolen auto's op afgelegen plekken van het terrein. De poort is wel eens geramd, waarna criminelen de auto achter de clubgebouwen ontmanteld hebben (gebruikmakend van natuurlijke krikken als korfbalpalen). De laatste jaren is dat een paar keer gebeurd. Ook wordt er wel eens een auto in de fik gestoken (Van den Santheuvelweg/parkeerplaats).

Er wordt niet gecroost op de velden (zoals dat bij de Schenkeldijk of de Zeehavenlaan wel eens gebeurt). Het complex ligt te afgelegen voor zulke spelletjes, die aan criminaliteit grenzen.

Eventuele gewijzigde toekomstige situatie

Door de komst van het bedrijventerrein gaat er veel veranderen. De hele strook langs de Van den Santheuvelweg (tennisvelden, parkeerplaats en een deel van de voetbalvelden van Geluksvogels) verdwijnen, evenals een flinke hap van de korfbalvelden in de zuidoosthoek. Daarmee komen er mogelijkheden om een beter beheerbaar terrein te maken. Het parkeren vindt in ieder geval meer op eigen erf (weg van de weg) plaats.

Handreiking Techniek- Inrichting- Beheer- Organisatie- Voorlichting (in het vervolg: TIBOV)

- Bezie of het mogelijk is om Fluks in de nieuwe situatie te ontsluiten vanaf de zijde van Dordtse Hout. Wellicht dat een goede aansluiting op het busnet ook een terugdringen van het autogebruik kan genereren.
- Voorkom dubieuze entrees als het snipperpad; wees helder in markering mijn en dijn; een duidelijker singel zonder vluchtwegen verdient de voorkeur.
- Een poort voor het parkeren levert ook een psychologische barrière.
- Het verhuizen van het tennis (met de lampen) kan een bijdrage leveren aan een beter verlicht parkeerterrein (dubbele lampen in plaats van enkelvoudig).
- Het maken van een gemeenschappelijke entree voor het ziekenhuis en het sportpark aan het begin van de Van den Santheuvelweg beperkt de toegankelijkheid. In feite pleiten we hier voor het onttrekken van genoemde weg aan de openbaarheid. Het industrieterrein kan ontsloten worden vanaf de Smitsweg.

Locatie: Crabbehof
Regio: Amstelveen
Beheerder: Eef de Bruin
Datum gesprek en opname: 27 maart 2001

Complex algemeen

Dit kleine complex ligt tussen de bundeling van spoor (ter hoogte van station Dordrecht Zuid) en de Randweg en de S.M. Hugo van Gijnweg (een drukke stadsautoweg) enerzijds, en de rustige Vorrinklaan in de wijk Crabbehof, anderzijds. Deze laan loopt uit in een bosplantsoen tussen spoor en achterkanten van woningen. Iets verderop in de Vorrinklaan staan drie scholen (twee V.O. en een basisschool). Aan de zijde van het spoor is een brede sloot de grens. Op het terrein staat een flinke sporthal, die overdag gebruikt wordt door de buurt. In de avonduren zijn er de gebruikelijke balsporten. Buiten zijn de velden van DEETOS, een korfbalvereniging.

Het terrein is geheel afgesloten en het sleutelbeheer ligt bij de beheerders (vrijwilligers) van DEETOS. De dagploeg, overdag regelmatig aanwezig van 8.00-17.00 uur, sluit af, waarna de avondgebruikers om ca. 18.30 uur weer openen. De achterliggende terreinen zijn bereikbaar via een smal tegelpad tussen bosplantsoen en achterpaden (met hek) van de portiekflats, die haaks op de kavelrichting staan. Tussendoor is laagbouw, waarvan de bewoners de achterpaden gebruiken. Vanuit de kantine is door een langwerpige raam (van gewapend glas) zicht op de korfbalvelden en de fietsenstalling (fietsijzers). Op de andere zijde is geen zicht, vandaar kun je eenvoudig bij de achterzijde van de hal komen, hoewel ook vanuit de kantine doorzicht is door het halletje.

Parkeren vindt plaats in de Vorrinklaan, waar vrij veel haaks parkeren is. Opvallend is nog een voetbalkooi met loopdeurtje, een uitloop voor de scholen, die met een haag en hoog rasterwerk is opgenomen in het complex, doch er qua beheer niet bij hoort.

De verlichting van de korfbalvelden is goed. Ook bij de fietsenstalling is een mast met simpel armatuur, die ook voor het gebouw nog eens herhaald wordt. Op het smalle tegelpad zijn twee gevelarmaturen.

Gebouw en velden

De sporthal heeft een scherp dak, die door de onder dezelfde hellingshoek geplaatste steunen beklimbaar is. Toch heeft men hier weinig last van. Verder is de hal niet kwetsbaar, behalve voor graffiti (maar dat is nu zichtbaar omdat het bosplantsoen ervoor gesnoeid is).

Problematiek

Tot een jaar of zeven terug waren er erg veel problemen met inbraken: het merendeel van de glazen gevels ligt op een locatie totaal uit het zicht en kwaadwillenden kunnen makkelijk door de eenvoudige afrastering heenkomen. Dat laatste is onveranderd, er worden door baldadige kinderen nog steeds gaten in het rasterwerk geknipt. Maar binnen is de boel op orde: naast goede bewapende ramen is er een bewegingsmelder die goed werkt. De laatste keer wisten vandalen niet hoe snel ze zich uit de voeten moesten maken, toen ze gespot werden. De hal lijdt een beetje onder graffiti maar het bosplantsoen onttrekt dit een groot deel van het jaar aan het zicht.

Eventueel gewijzigde toekomstige situatie

Met de uitplaatsing van korfbalvereniging Quick naar Dubbeldam is een groot veld vrij gekomen. De gemeente heeft hier bouwplannen. Een nieuwbouwwijkje met ook een woonwagencentrum. Gebouwd en ongeveer de helft van het totale terrein gaat hieraan op.

Handreiking TIBOV

- Bij woningbouw op de Quick-locatie is het noodzaak te zorgen dat niet net de woonwagens met hun 'ruggen' naar het complex komen, maar dat voorkanten zicht hebben op terrein en de kwetsbare zijde van de hal.
- Het openhouden van de voetbalkooi voor uitloop in de buurt is een goed middel om het contact met de buurt te houden. Mogelijk kan er ook een skate-rink komen.

Locatie: Gravensingel
Regio: Schenkeldijk
Beheerder: Frans van den Berg
Datum gesprek en opname: 3 april 2001

Complex Algemeen

Het complex ligt in de wijk Dubbeldam. Aan de noordzijde is een ouderen-complex gelegen met zicht op de korfbalvelden. Westelijk is de tennisvereniging gelieerd aan de Bomenbuurt. Het parkeren van de vereniging vindt op de openbare weg plaats. Aan de zuidzijde wordt het complex afgeschermd van de Gravensingel door een overzichtelijke waterpartij. Het complex bestaat uit een korfbalvereniging met een grote nieuwe hal, de Deltahal. Ook is er een duivensportvereniging en muziekvereniging Pro Patria. Al deze verenigingen hebben hun entree aan de Gravensingel. De tennisvereniging TCD en gymnastiekvereniging DVO zijn weliswaar gekoppeld aan het complex, maar hebben elk een eigen ingang aan de Esdoornlaan. Er is wel een informele doorgang tussen korfbalvereniging en gymhal en tennisclub, die op wedstrijddagen mogelijk open staat, maar die bij opname gesloten is. Grenzend aan het complex is een ijsbaan, die 's zomers beheerd wordt met schapen.

Het gebied is voorzien van een hekwerk en er is een kantine, die uitkijkt op de entree (binnenzijde). Het parkeren van gym en korfbal gebeurt op een groot terrein, in het zicht van de Gravensingel en de woonbuurt, die hieraan gelegen is. De beheerder vertelt dat er regelmatig door vrijwilligers met prikstokken de publieke ruimte wordt schoongemaakt. Het parkeergebied en de relatie met de gebouwen is overzichtelijk. Aan de straatzijde zitten geen kwetsbare ramen.

Het terrein is goed verlicht. Zowel de tennisbanen als de korfbalvelden hebben hoge dubbelzijdige armaturen.

Gebouwen en velden

Het hele terrein is afdoende omheind. Op het terrein zelf is de relatie tussen tennis en korfbal visueel ingeperkt door gebruik van hoog opgegroeide laurierkersen.

Problematiek

Er zijn geen noemenswaardige problemen. Vermoedelijk is er een soort convenant met de buurt om de vervuiling van de openbare weg (Gravensingel-oostzijde) tegen te gaan. Er is geen last van insluiping of vandalisme, aspecten die nogal eens de kop opsteken bij sportparken in woonwijken.

Eventuele gewijzigde toekomstige situatie

Niet van toepassing

Handreiking TIBOV

Geen problemen; geen oplossingen noodzakelijk.

Locatie: Krommedijk
Regio: Reeweg
Beheerder: Bas Kanters
Datum gesprek en opname: 10 april 2001

Complex Algemeen

Het complex ligt op een steenworp afstand van het sportpark Halmaheiraplein, maar is hiervan afgescheiden door de Cravensteinstraat/Provinciale weg en de spoorlijn in de richting van Sliedrecht in het noorden. Als buffer zijn er evenwel nog woningen, die met hun voorkanten naar het complex zijn gericht. Deze weg (Reeweg Oost) is geen doorlopende weg, wel een doorlopende fietsroute. De afstand van de woningen tot kwetsbare objecten is evenwel vrij groot. Aan de oostzijde is de weg gelegen tegen de Randweg. Deze vormt een onoversteekbare barrière. In het Zuiden grenst het complex met de honk- en softbalvelden aan het Leerpark. Hier ligt nog net het woonwagencentrum aan de Dubbeldamse weg voor. Deze weg is tot het hoekpunt met de Twintighoeven alleen voor langzaam verkeer bereikbaar. Aan de westzijde grenst het sportpark, alleen afgescheiden door een parkenzone die naar het noorden zich versmalt, aan het Land van Valk, een rijkere groene buurt, met veel twee onder één kap woningen. Hoewel er veel woningen uitkijken op het sportpark is er nul of generlei sociale controle te verwachten van de woningen. Dat heeft te maken met het feit dat op de plek waar de afstand gering is het stadion van Dordrecht '90 grenst aan de groene singel en in het zuidelijk deel het meest brede deel van het park, waardoor de honkbalvelden uit het zicht van de woningen liggen. Alleen de woonwagenebewoners kijken uit op de velden. Bovendien is het ontsloten vanaf het Romboutsplantsoen (in het Leerpark).

De toegankelijkheid van het complex is vrij overzichtelijk: vanaf de Reeweg oost is het verzamelparkeerterrein voor Dordrecht '90 te bereiken. De poort naar de velden is evenwel op gewone dagen afgesloten en wordt met een camera bewaakt. Het sleutelbeheer van de grote parkeervlakte is ook in handen van de club zelf. Het complex valt mede door de status van betaald voetbal buiten de verantwoordelijkheid van Sportzaken. Aan het eind van de Reeweg zit de belangrijkste ontsluiting naar de verzamelparkeerplaats van de tennisvereniging en voetbalverenigingen RCD en DFC, alsmede The Hawks (softbal-en honkbal), die meer achterop het terrein is gelegen. De doorgaande weg, die om de kantine van tennis en voetbal heen gevouwen is, is alleen overdag toegankelijk (beheer Sportzaken) en is voorzien van een afsluitbaar hek. Net als op andere locaties is er wel ook hier een looppoortje.

De Hawks en de jeugd van Dordrecht '90 hebben hun kantines/kleedkamers achter op het terrein en deze zijn ook vanaf de Twintighoeven goed bereikbaar. Halverwege de trainingsvelden van Dordrecht '90 en een gewoon grasveld is een poort, die ook weer door Sportzaken om 16.30 uur wordt afgesloten. Overdag is dit gebied als fietspad open voor derden. De parkeerplaats naar het hart van het complex vanaf Twintighoeven ligt erg verscholen. De beheerder had er geen zicht op of er door deze situering ook veel criminaliteit voorkomt op het terrein. Het Dordrecht '90 complex is met water en hekwerken hermetisch afgeschermd vanaf de openbare ruimte. De hekwerken zijn weer in beheer bij de club zelf. Hier wordt vooral op eigen terrein geparkeerd maar er is ook een parkeerplaats aan de Krommedijk.

Gebouwen en velden

De gebouwen staan gebundeld verspreid over het complex. Lineair waar het de kantine van de tennisvereniging en de voetbalkantine van vv DFC betreft en als cluster bij The Hawks en de jeugd van Dordrecht '90. Deze laagbouw heeft een vrij robuuste uitstraling, doordat rolluiken zijn toegepast om het meest kwetsbare glaswerk te beveiligen.

Er zijn relatief veel velden met grote verlichtingsmasten. Dat heeft natuurlijk te maken met de professionaliteit van Dordrecht '90. Naar de weg toe is veel lichtuitstraling. Een moeilijke hoek wat betreft licht en zicht blijkt ook nu weer bij de entree vanaf de Twintighoeven.

Problematiek

- De laatste tijd wordt er erg veel getreiterd: cilindersloten van de kleedcabines bij Dordrecht '90 en The Hawks (als cluster) worden met vette modderklei ingesmeerd, bij hard worden zijn de sloten nauwelijks open te krijgen;
- Ernstiger is het in brand steken van containers; onlangs vond dit weer plaats en zijn de regenleidingen van pvc gesmolten. Vandalisme en andere overlast spitst zich altijd toe op feestdagen. De periode tussen Kerst en Oud- en Nieuw is berucht, een verhaal dat vaker verteld is door gebruikers van andere sportparken (o.a. Amstelveen).
- Problemen ook weer met het inbreken in auto's. Bij de centraal gelegen parkeerterreintjes en die aan het eind van Reeweg Oost vindt beheerder Kanters weer regelmatig glas. De situatie is niet veel ernstiger dan bijvoorbeeld vijf jaar terug.
- De dug-outs zitten onder de graffiti;
- Er is wel eens overlast van leden van v.v. RDC zelf. De doelpalen zijn wel eens een avond voor een wedstrijd doorgezaagd en de middenstip is vlak voor aanvang van een wedstrijd wel eens met zwaar vuurwerk opgeblazen.

Eventuele gewijzigde toekomstige situatie

Er zijn geen grote wijzigingen op handen. Alleen bij de Hawks, waar net nieuwe velden zijn, wordt ook de rommelige omgeving tussen cabine en slag-hokken nog opgeknapt. Ook zou er sprake zijn van het doortrekken van het fietspad naar de Dubbeldamse weg maar dit is nog niet zeker.

Handreiking TIBOV

- Het expliciet openstellen als fietsroute kan uitnodigen tot onbedoeld gebruik. Wellicht moet dit niet meer zo expliciet aangemerkt worden; een andere optie is om in samenhang met het fietspad op kleine schaal woningen toe te voegen. Wellicht in samenhang met de reeds bestaande woning achter aan het parkgebied (tegen de Dubbeldamse weg).
- Het weghalen van de bocht bij de oprit vanaf Twintighoeven; het groen terugdringen en veel meer grasbermen met solitaire bomen en grotere struiken (profiel visueel vergroten).
- Het plaatsen van inpandige containerruimten bij de verst afgelegen laagbouw (The Hawks en DFC).

- Het aanleggen van regenpijpen van duurzaam materiaal; een goed voorbeeld hiervan zagen we al bij het complex Schenkeldijk bij de muziekvereniging Pro Patria vlak bij de Zuidendijk.
- Op deze plek zou zeker bij uitbreiding met een fietsroute een experiment met intelligente verlichting kunnen komen. Deze flexibele verlichting werkt op detectie en reageert als er mensen het terrein op komen. Dit is een goed systeem, omdat ook de route over het terrein spaarzaam verlicht is en ook fietsers hier mee aangelicht kunnen worden (referentieproject SENTER/gemeente Delft/DSP in 1999).
- Het parkeerterrein van Dordrecht '90 lijkt weinig hinder te hebben. Wellicht omdat er een poort aan de weg is. Bij auto-inbraak/vandalisme is er voor daders maar één uitweg en de politie kan daders opwachten; wellicht dat dit systeem bij de tennisparkeerplaatsen en de voetbalvereniging DFC ook op dergelijke wijze opgelost kan worden.

Locatie: Reeweg (Halmaheiraplein)

Regio: Reeweg

Beheerder: Bas Kanters

Datum gesprek en opname: 10 april 2001

Complex algemeen

Het complex Halmaheiraplein is vrij geïsoleerd gelegen aan de rand van de stad. In het westen grenst de wijk met de achterkant van galerijflats aan het complex. De grens tussen sportpark en andere bebouwing is door het gezondheidscentrum in het voormalige KNVB-gebouwtje diffuus. Ten noorden van het complex is een dijklichaam (Noordendijk) met daarachter een grote waterpartij met volkstuintencomplex. Daarachter is het sportpark Stadspolders gesitueerd. Ten oosten ervan ligt de (opgetilde) Randweg met daarachter de nieuwbouwwijk Stadspolders. In het zuiden wordt het complex begrensd door de bundel Provinciale weg en de spoorlijn naar het oosten (richting Sliedrecht).

De toegankelijkheid van het complex is beperkt. De hoofdentree is vanaf het Halmaheiraplein. Dit is eigenlijk geen plein, maar eerder op te vatten als één grote parkeerplaats geflankeerd door twee poorten naar de sportvelden. Deze poorten worden afgesloten door de beheerder van Sportzaken. Op de centrale oprit, de scheidslijn tussen atletiek en voetbal staan nog twee hekken, beheerd door Sportzaken. Aan de zijde van de Noordendijk is halverwege het talud ook nog een poort, die overdag openstaat en waarlangs (langzaam) verkeer naar het sport- en volkstuintencomplex Stadspolders overdag beperkt mogelijk is. Verder is de toegang door de aanwezigheid van de barrières sterk ingeperkt: rondom zijn singels en sloten.

Parkeergelegenheid is er volop op het Halmaheiraplein (voor de poorten op de openbare weg) en op de oprit naar het complex (op eigen terrein) en ook achter de sporthal, die momenteel wordt gebouwd en in de zomer zal worden opgeleverd.

De verlichting is beperkt tot de openbare weg en de (kunststof)velden.

Gebouwen en velden

De gebouwen staan verspreid over het complex. Aan de spoorzijde is de overdekte monumentale tribune. Hiertegen aan staat een laag gebouwtje van de tennisvereniging Eneco. Aan de overzijde van de nieuw aangelegde atletiekbaan is een grote sporthal verrezen. Deze is voor een groot deel van hout. De attractiviteit van de nieuwbouw is groot. Bijzonder is dat hout, een kwetsbaar materiaal op een zo afgelegen situatie is gebruikt (zowel binnen als buiten). Het bordes, over twee verdiepingen, met zicht op de atletiekbanen grenst aan twee kantines (atletiek/krachtsportvereniging). Deze bordessen en trappen zijn van grenen en ogen kwetsbaar voor vernieling (doorzagen/brandjes).

Achter de sporthal ligt aan het einde van de parkeerplaats de loods en de keet van Sportzaken. Deze liggen vrij geïsoleerd en met de komst van de sporthal buiten het zicht.

De andere gebouwen (voetbalclub Reeland, handbalvereniging M.O.K.) liggen aan de kant van de woonbebouwing. De handbalvereniging ligt erg weggestopt achter het gezondheidscentrum en de voetbalkantine. De locatie ligt als enige van de sportgebouwen ontsloten vanaf de openbare weg.

Bij de schouw werd er gewerkt aan het opknappen van gebouw en directe omgeving. Vlak over de brug naar het plein staat een beheerderswoning. De velden liggen er goed bij. Het gehele gebied is min of meer op te vatten als één ruimte. Er is geen casco van houtwallen, dat het complex opdeelt. Er zijn weinig problemen met het vernielen van de velden. Net als bij veel andere velden is het op het terrein komen niet echt een probleem. Met brommers e.d. zijn de velden moeilijk bereikbaar. Er wordt vanuit Reeland wel eens illegaal gevoetbald op de velden.

Problematiek

- De grote problemen zitten hem hier ook weer, net als bij sportpark Amstelwijck, in het inbreken in auto's. Het parkeerterrein is dermate gelegen dat er met de methodiek van snel even met brommertjes inspecteren bij welke auto wat te halen valt, en vervolgens met de helm de ruiten inslaan en snel wegwezen. De jongeren zijn niet per definitie uit Reeland.
- Grote problemen hebben zich vooral voorgedaan tijdens de bouw van de sporthal. Daar vermoedt de beheerder dat er hele netwerken van kleine criminelen (die even meedraaien als onderaannemer) grotere criminelen informeren over waar-wat-wanneer te halen valt. Deze kleine criminelen laten zich in deze tijden van ruimte op de bouwmarkt inschrijven bij uitzendbureaus en volgen bouwprocessen voor zwaardere jongens. Onlangs is op klaarlichte (zon)dag met een slijptol een opslagloods opengesneden en zijn enkele verrijdbare steigers gestolen.
- Jeugd uit Reeland hangt wel eens rond. Ook pupillen van de eigen club vernielen wel eens wat (onlangs elektrakast), maar als ze gepakt zijn is het weer even over.
- In de orde van kleinere problemen vallen het oneigenlijk gebruik van het parkeerterrein en de belendende parkeerplaatsen van de sportvelden: op de onbestemde vlakke houdt de brandweer spuit oefeningen, laden grossiers hun handel in kleinere auto's over, wordt de auto of aanhanger voor onbepaalde tijd gestald en lunchen vrachtwagenchauffeurs en vertegenwoordigers. Er vindt nogal wat vervuiling plaats.

Eventuele gewijzigde toekomstige situatie

De atletiekvelden zijn vernieuwd, er is een sporthal verrezen en het parkeren wordt anders georganiseerd. Achter de hal komen nieuwe plaatsen en bij de oprijlaan parallel aan het spoor wordt het parkeeraanbod vergroot. De bomen zijn er weggehaald en worden vervangen door lindes. Tijdens de bouw fase is er na de vele diefstallen een beveiligingsbedrijf ingeschakeld en is de bouwplaats hermetisch afgesloten.

Handreiking TIBOV

- Het zou aan te bevelen zijn om het Halmaheiraplein echt in te richten als plein. Met een circuit om het gezondheidscentrum te bedienen.
- Het leveren van een goed sleutelbeheer is noodzakelijk om de (kwetsbare) sporthal te vrijwaren van vandalisme en andere overlast.
- Op een plek als onderhavige zou een experiment met intelligente verlichting goed kunnen werken. Deze verlichting werkt op detectie en reageert als er mensen het terrein op komen.

Dit is een goed systeem, omdat ook de route over het terrein spaarzaam verlicht is en ook fietsers hier mee belicht kunnen worden (referentieproject SENTER/gerneente Delft/DSP in 1999).

- De beheerder had het over het planten van linden. Als dit zo zou zijn is het nadrukkelijk advies hier erg voorzichtig mee te zijn: linden druipen en laten aangelengd met luchtvervuiling kleverige materie op auto's achter. Als er een straatboom niet geschikt is om het parkeren te begeleiden dan is het de linde wel. Plaats een ongevoelige boom (bijvoorbeeld de elzensoort *Alnus x spaethii*): er moet voorkomen worden dat de bezoekers de parkeerplaatsen gaan mijden en hun voertuigen toch weer op het terrein gaan zetten.

Locatie: Schenkeldijk

Regio: Schenkeldijk

Beheerder: Frans van den Berg

Datum gesprek en opname: 3 april 2001

Complex algemeen

Net als Amstelwijck (21 ha) is het complex Schenkeldijk een groot complex (ca 35 ha) aan de rand van Dordrecht. Het complex ligt aan de uiterste zuidostrand van de stad, grenzend aan de Wieldrechtse Zeedijk. Aan westelijke zijde is het gelegen tegen de hoger gelegen Schenkeldijk met daarachter de wijk Sterrenburg. Aan de noordzijde is de Zuidendijk de grens. Opvallend is de landschappelijke opzet van waterlopen, die het plan doorkruisen ("het landschap loopt door"). Dit geldt vooral voor de zuidoostzijde. Het complex is, afgezien van een beperkte mogelijkheid voor de beheerders vanaf de Zuidendijk (zonder looppoortje) alleen vanaf de Schenkeldijk Beneden bereikbaar. Maar daar is de toegankelijkheid dan ook erg groot. Deze weg is zeer riant van opzet en alleen een knik ter hoogte van de manege weerhoudt sluipverkeer al te hard te rijden. Een zichtrelatie met het er achterliggende terrein is er nauwelijks. Drie poorten, die fysiek nog op de grens tussen openbare weg en terreinen staan, zijn niet meer in gebruik (o.a de velden van E.B.O.H. ter hoogte van de manege). Een en ander heeft te maken met de bereikbaarheid van de verschillende verenigingen per auto. Onder grote (parkeer)druk zijn de parkeerplaatsen het terrein opgeschoven, waarmee de oude toegangspoorten hun functie verloren hebben. Om al te grote mobiliteit op het complex te voorkomen is er een nieuwe poort gekomen. Deze staat ter hoogte van D.M.C. en wordt beheerd door de heer V.d. Berg. Overdag is het met auto's op het terrein komen dus goed mogelijk; 's avonds en 's nachts is het weliswaar geen doorgaande weg, maar is het complex wel vrij toegankelijk. De belangrijkste poort is die bij de entree naar het hockeycomplex. Bij deze poort is altijd een looppoortje, zodat net als dat bij Amstelwijck het geval is, altijd in- en uitloop mogelijk is.

Parkeergelegenheid is er op de grote verzamelparkeerplaats tussen manege en hockeyvelden, en op later verzezen vrij toegankelijke verzamelparkeerterreinen her en der op het terrein. Eigenlijk is het zo dat iedere club wel een verzamelterreintje heeft. Waar parkeren fysiek niet tot de mogelijkheden behoort zijn ca. vier meter lange betonnen balken in de grasberm tussen weg en bosplantsoen geplaatst om het illegaal parkeren tegen te gaan. Er is weinig zicht vanuit woningen op het complex. Vanaf de Zuidendijk is de relatie nihil. Vroeger woonde op de hoek een voormalig beheerder, maar dat is verleden tijd. Sterrenburg is te ver weg voor informele controle en alleen een boerderij aan de Wieldrechtse Dijk heeft een beperkte zichtrelatie; maar juist aan die kant is het tenniscomplex met coniferengroen afgeschermd. Opvallend is de poort bij de boerderij, die het erf van de openbare dijk scheidt.

Het hele stelsel aan wegen op het complex is verlicht als openbare weg. Daarnaast zijn er meerdere velden (oefenveld noordwest hoek, kunstgrashockeyvelden, korfbalcomplex van ODO, het tenniscomplex), die met hoge dubbelkoppige masten zijn verlicht.

Gebouwen en velden

De meeste gebouwen zijn houten rechthoekige dozen, die redelijk kwetsbaar zijn gebleken. Omdat het Schenkeldijkcomplex de meeste problemen toont is hier wat breder naar de problematiek gekeken. De gebouwen zien er bij opname eigenlijk allemaal keurig uit. Wel zijn her en der sporen van vernieling te zien, die professorisch zijn verholpen (De Regenboog, muziekvereniging Pro Patria). De braaksporen hebben te maken met de kwaliteit van het hang- en sluitwerk op buitendeuren. Bij een groot aantal gebouwen is dit ondermaats (incompleet of onvoldoende of zelfs geen SKG sterren). Sommige oostwaarts gerichte gebouwen zijn redelijk gevrijwaard van vandalisme (E.B.O.H.en D.C.C.): vermoedelijk komt dit doordat mogelijke vanden geen zicht hebben op belangrijke surveillancewegen, de omgeving slecht verlicht is en de vluchtwegen beperkt zijn.

Het complex ligt er goed bij; eens in de drie jaar wordt het bosplantsoen gesnoeid. Momenteel zijn er weer flinke opstanden gesnoeid. Dat geeft meer lucht en zicht op de velden. Ook rond de terp is het groen na de laatste golf van inbraken flink gereduceerd.

Problematiek

Probleem nummer 1 is het moedwillig inbreken en vernielen van inventaris. Dat geldt vooral voor het clubgebouw van de hockeyvereniging op de terp. Zelden wordt er echt iets gestolen, maar de schade aan inventaris is groot. De laatste keer voor f 80.000,- terwijl de club net wat geld gereserveerd heeft voor kunstgrasvelden. De verzekering weigert te verzekeren, hetgeen een groot probleem is. Verder is er geen beveiligingsbedrijf en geen alarm/camera's. Behalve hockeyvereniging Dordrecht hebben ook andere clubgebouwen last van vandalisme, al steekt de overlast van vandalisme bij hockey met kop en schouders boven de anderen uit. Redenen hiertoe is de absoluut geïsoleerde ligging van kwetsbare delen van het gebouw (vijf minuten ongezien inbreken is absoluut geen item: er is wel eens ingebroken in de opslag van de beheerder onder "De Terp" en met het gereedschap (slijptol) zijn de vanden verder gaan huishouden in het clubgebouw). Bovendien is de pakkans gering; het aanbod aan vluchtwegen is groot. Te voet, fiets en zelfs met de auto.

Andere problemen bij de Regenboog, ODO en de muziekvereniging Pro Patria. Minder bij Dubbeldam en E.B.O.H. Wellicht liggen deze te afgezonderd en zijn ze te gering verlicht (Dubbeldam en DCC) of te centraal en weinig zicht op terrein/slechte vluchtwegen.

Andere problemen dan vandalisme en inbraak doen er zich beperkt voor. Er wordt wel eens met brommers op de velden gecrost en er worden wel dug-outs van hockey beklad. Mogelijk wordt het uitlaten van honden als een probleem ervaren, maar als hondenuitlaters zich aan de regels houden zijn het welkom informele ogen. Van autodiefstallen heeft de heer V.d. Berg geen weet, maar het kan zijn dat er bij sommige parkeerterreintjes problemen zijn. De organisatie van het parkeren is redelijk goed.

Eventuele gewijzigde toekomstige situatie

Er zijn plannen om villa's te gaan bouwen aan de oostkant van het complex. Moderne trend, waarvan het de vraag is of er wat betreft terugdringen van criminaliteit iets mee bereikt zal worden als het zo letterlijk opgevat wordt (vergelijk het nieuwbouwwijkje bij Amstelwijk; dat voegt niets toe aan de sociale controle. Als er hier een entree met parkeren was mee-ontworpen had het evenwel een bijdrage kunnen leveren).

Handreiking TIBOV

Deze kunnen zeer uiteenlopend zijn. De volgende drie ingrepen voor de **korte** termijn worden daartoe onderscheiden:

- **Compartimentering**
 - Wegen en paden (beperking naar keuze: alleen vierwielers of vier- en tweewielers.
 - Beheer: de hekken in ere herstellen en verplaatsen naar zones achter de parkeerterreintjes. Afsluitbare poorten.
 - Rising steps (zoals bij Zeehavenkwartier).
 - Watergangen: aan de niet-stadszijde met (dubbele) sloten.
- **Gebouwen**
 - Hang- en sluitwerk aanbrengen conform SKG normen (Stichting Kwaliteitscentrum Gevelementen); deze normen worden o.a. in het Politiekeurmerk Veilig Wonen opgevoerd.
 - Vervangen van de niet brandbestendige PVC pijpen door stalen regenwaterafvoerpijpen ("Loro-X" of vergelijkbaar). Een goed voorbeeld van een duurzame regenpijp is op het terrein al te zien bij muziekvereniging "Pro Patria."
- **Bewaking/installaties**
 - De indruk wordt gewekt dat het qua beveiliging ieder voor zich is; idealiter is een collectieve aanpak, zoals je dat bij bedrijventerreinen vaak ziet. Voorkomen van versnippering moet de leidende gedachte zijn.
 - Een combinatie van compartimentering en een adequaat bewakings-systeem zou zeker bij dit complex aan te raden zijn.
 - CCTV en "real time beeldoverdracht naar meldkamer" zouden bij "De Terp" optioneel zijn.

Daarnaast zijn er voor de **(middel)lange** termijn nog voorstellen

- De schaal van het gebied zou sterk teruggedrongen moeten worden. Dat komt neer op het aanbieden van een paar kleinere beheerbare complexen in plaats van een grote. Daartoe zou afgeweken kunnen worden van het idee villa's aan de randen te bouwen, door te bouwen op de velden. Er ligt een prachtige groene omgeving en een deel van het nieuwe gebied zou een combi van wonen en nieuwe sportvelden kunnen worden.
- Minder rigoureuus is het plaatsen van een aantal woningen op de velden. Dit complex is bij uitstek geschikt voor een dergelijke aanpak: her en der zijn in het land goede ervaringen met het plaatsen van bijvoorbeeld een (beheerders)gezin met hond op het terrein.

Locatie: Stadspolders

Regio: Reeweg

Beheerder: Bas Kanters

Datum gesprek en opname: 10 april 2001

Complex algemeen

Het complex ligt op een steenworp afstand van het sportpark Reeweg, maar is hiervan in het zuiden afgescheiden door de hoog gelegen Noordendijk/Groene zoom en een waterpartij, waarachter volkstuinten. In het oosten grenst het L-vormige sportpark aan de Randweg. In het noorden wordt het begrensd door een gebied met oude houtopstanden; het Jeugdorp.

Dit wordt ontsloten vanaf de Middelweg. In de winter is hier geen of nauwelijks activiteit. Het is openbaar toegankelijk en heeft een on-Nederlandse uitstraling.

Aan de westkant loopt vanaf de grens van het complex het talud flauw op. Eerst is er een fietspad aan de teen van het talud. Boven op de dijk loopt een tweede fietspad met doorgaand karakter. Daarachter ligt het Wantijpark van de wijk Reeland. Vanaf de dijk een ontoegankelijk, waterrijk gebied. Ook het onderste fietspad heeft een openbaar karakter. Anders dan andere complexen in Dordrecht heeft dit complex geen hekken op het fietspad, die na 16.30 op slot gaan.

Het grote verzamelparkeerterrein van de sportvelden ligt aan het doorgaande fietspad, dat eerst Nieuwe Noordpolderweg heet en daarna als onbenoemd fietspad aantakt op de Middelweg.

Het parkeercomplex vormt als het ware een scharnierpunt tussen het sportpark, het volkstuintencomplex en het recreatief buitengebied. Het is openbare weg. Bezoekers van het volkstuintencomplex parkeren in de berm van de Nieuwe Noordpolderweg. In gesprekken met leden van Oranje Wit op locatie wordt duidelijk dat de inbraken uit auto's de laatste tijd enorm de pan uitlopen en dat mensen eigenlijk de auto voor de deur van de kantine willen hebben. Glasresten wordt volgens Kanters dan ook regelmatig gesignaleerd. Bij de schouw is opvallend dat meer dan de helft van de aanwezige auto's (ca. 10) op het terrein van Oranje Wit parkeert. Het grote probleem lijkt hier de grote hoeveelheid vluchtwegen voor rovertjes met brommers en scootertjes. Er is ook een kleinere parkeerplaats, net iets los van de weg, achter de kantine van SC Stadspolders. Hier zijn vermoedelijk minder problemen. De parkeerplaats ligt zowel in het zicht van de kantine, de speeltuin bij de kantine en de Nieuwe Noordpolderweg. Ook zijn de zichtlijnen vanaf de velden goed. De omgeving wordt veel gebruikt door hondenuitlaters.

Gebouwen en velden

De gebouwen liggen verspreid door het gebied, in die zin dat er een cluster is van de kantine van SC Stadspolders aan het begin van het terrein (aan de afrit van de Noordendijk). De kantine oogt kwetsbaar door de openbare toegankelijkheid, maar ligt goed in het zicht vanaf het parkeerplaatsje. Voor de kantine is een kleine kinderspeeltuin gerealiseerd. Het grootste cluster ligt in het hart van het gebied en ligt erg geïsoleerd. Hier ligt tussen de sporthal en de kantines (die elkaar onder een hoek van 90 graden raken) een stegenzone, die overdag openbaar is, maar in de namiddag afgesloten wordt. Ook de opslag van sportzaken is hier gehuisvest.

Er is overdag veel activiteit bij Oranje Wit. Er zijn leden, die daar kaarten en gebruik van de kantine maken. De openbare verlichting wordt doorgezet op de parkeerplaatsen zoals hiervoor benoemd. De sportvelden zelf liggen er goed bij.

Problematiek

- De laatste tijd wordt er erg veel ingebroken vanuit auto's vermoedelijk volgens hetzelfde concept, zoals dat ook bij o.a. Amstelwijck wordt gehanteerd: eerst verkennen met scooters/brommers en dan met een helm de ruiten inslaan en in de auto liggende objecten buitmaken.
- Niet moedwillig wordt er schade aangericht aan de hierop niet gedimensioneerde berm en terreinen, doordat de leden/bezoekers de auto's op het terrein neerzetten.
- In algemene zin, dat geldt bijvoorbeeld ook voor Halmaheiraplein (Reeweg) dragen de leveranciers ook bij aan schade aan de berm. Deze zijn over het algemeen ondanks herhaalde verzoeken niet bereid het laden en lossen met steekkarretjes te doen.
- Opvallend genoeg is het Jeugdorp aan de noordzijde van het complex geen aanjager van problemen/overlast.
- De kantines van Oranje-wit en Stadspolders worden regelmatig bezocht door inbrekers; maar net als elders wordt er weinig buitgemaakt en wordt er vooral vernield.
- Er wordt nogal eens met lege kratten gesleept; kennelijk is het aantrekkelijk om statiegeld te vangen voor geroofde lege kratten.

Eventuele gewijzigde toekomstige situatie

Er zijn geen grote wijzigingen op handen; de veranderingen zijn in gang gezet.

Handreiking TIBOV

- Er zou een goede voorlichting over het "leeg" achterlaten van auto's op het parkeerterrein moeten komen.
- Ook op deze plek zou zeker bij uitbreiding met een fietsroute een experiment met intelligente verlichting kunnen komen. Deze flexibele verlichting werkt op detectie en reageert als er mensen het terrein op komen. Dit is een goed systeem, omdat ook de route over het terrein spaarzaam verlicht is en ook fietsers hier mee aangelicht kunnen worden (referentieproject SENTER/gemeente Delft/DSP in 1999).
- Er is een nepcamera bij Oranje-wit. Ondanks dat de ervaringen goed zijn, zijn er toch regelmatig inbraken. Het lijkt het moment om serieus over een echte camera na te denken (vermoedelijk zijn de inbrekende vandalen vaak dezelfde; die weten inmiddels wel dat er een nepcamera staat).

Locatie: Zeehavenlaan
Regio: Amstelwijck
Beheerder: Eef de Bruin
2001 Datum gesprek en opname: 27 maart

Complex algemeen

Het complex is gelegen in de oksel van zware infrastructuur, enerzijds door de A16, anderzijds door de Laan der Verenigde Naties, een zware wijkontsluitingsweg met dubbele rijbanen, die aantakt op de A16 en een verbinding vormt met de Randweg. Hierdoor en door watergangen en bosstruweel is de toegankelijkheid vanaf de noord- en oostzijde miniem.

Aan de zuidzijde is het complex, waar voetbalvereniging SSV en rolschaatsvereniging A.G.O.R. gebruik van maken, direct verbonden met het Zeehavenkwartier. De velden van SSV zijn van de Zeehavenlaan gescheiden door twee gelijkvormige waterpartijen, onderbroken door het garageblok. Er zijn vier rijen woningen, die uitkijken op de velden. De rolschaatsbaan is moeilijk te overzien, daar de kantine van A.G.O.R. er voor is gesitueerd. Achter het water is respectievelijk een hek, met daardoorheen gevlochten struikbeplanting (west) en een losse singel van populieren(oost) de erfgrens. Het terrein is toegankelijk via een oprijlaan naar de kantine van SSV. Het hek is afsluitbaar, maar het is niet onmogelijk om na sluitingstijd op het veld te voetballen/spelen. Met een elegante zwieper vanuit de heupen ben je op het terrein (achter de garage is een noodpoortje). Bij het rolschaatssterrein is het verblijf zelfs legaal: daar staat een nooddeurtje dag en nacht open. Dit om te voorkomen dat jongeren hekken forceren om erop te komen: "als ze willen komen ze er altijd wel op".

Aan de A16-zijde is speelterrein Zeehavenkwartier en jongerencentrum de Boei. Aan deze zijde komt een hek, waardoor struikbeplanting wordt gevlochten. Achter de velden is het voormalige Galactica-terrein, een jongerencentrum dat enige tijd terug is afgebrand. Het terrein ligt braak en het is nog onduidelijk of er een herbestemming komt.

Parkeren kan er haaks op de Zeehavenlaan en op een apart gelegen parkeerterreintje dat matig verlicht is en wat weggeschoven is achter gemeentegroen en het clubgebouw van A.G.O.R.

Gebouw en velden

Er zijn twee gebouwtjes. Dat van A.G.O.R is met de rug naar de woningen gekeerd en heeft veel glas op de zijde, waar geen zicht op is. Toch is weinig bekend over vandalisme. Het gebouw is knalgroen geschilderd, vrij van graffiti en van een soort golfplaat (een aantal in elkaar geschoven zeecontainers). Het terreintje is aan alle kanten omgeven door hekwerk en wordt gecamoufleerd door een fraaie beukenhaag, die tevens de entree naar de kantine van SVV begeleid. Langs de hoofdentree staan vijf lampen, die zorgen voor verlichting. Het rolschaatssterrein heeft vier losse masten, net als het oefenterrein. De grasvelden zijn onverlicht. De dug-outs zijn potentieel kwetsbaar (graffiti) maar hebben weinig problemen.

Problematiek

Recent waren er problemen met jongeren met brommers en scooters.

Eventueel gewijzigde toekomstige situatie

Zie boven

Handreiking TIBOV

- Bewaken wat er op het terrein van het afgebrande clubhuis komt;
- Aan de westzijde komt een hekwerk, waardoorheen beplanting gevlochten gaat worden; de succesformule van de zuidzijde wordt herhaald.

Locatie: Patersweg
Regio Amstelwijck
Beheerder: Eef de Bruin (078-6187841)
Datum gesprek en opname: 27 maart 2001

Complex algemeen

Het complex van korfbalvereniging De Zwervers en korfbalvereniging Blauw Wit is gesitueerd in een gesloten bouwblok in de wijk Oud Krispijn. Het complex is bereikbaar vanaf drie afsluitbare poorten. Deze poorten zijn in sleutelbeheer bij beide verenigingen. De uitgangen aan de Jacob Marisstraat en Weissenbruchstraat zijn door middel van een enkele poort afgesloten. De ruimte tussen bakstenen ronde portico en het afsluitbare hek is met professionele, doch deugdelijke materialen afgesloten. De uitgang Patersweg is voorzien van twee hekken. Dit heeft te maken met het feit dat ook bewoners gebruik maken van de eerste vanaf de weg gesitueerde poort (bereikbaarheid achterpaden). Deze toegang is niet overhuifd en als enige toegankelijk voor groter autoverkeer (brandweer e.d.).

Er zijn vijf brandgangen, die afsluitbaar zijn. Deze gelden tevens als toegang voor de achterpaden. De paden zijn d.m.v. prikkeldraadheiningen afgescheiden van de velden en niet overklimbaar. Naast de adequate afsluitbaarheid is het absoluut goede van het binnenterrein dat er van alle kanten zicht is op het terrein. Vanaf de achterpaden is er oriëntatieverlichting. Er is een grote mast met dubbele armaturen, die in de noordoosthoek van het veld staat. Het parkeren vindt plaats in de omliggende straten, in een enkel geval op enkele verzamelterreintjes. Deze terreintjes liggen dus net als de velden in het zicht van vele woningen. Fietsen kunnen beperkt op het binnen de poorten gelegen terrein gestald worden.

Gebouw en velden

De gebouwtjes zijn lage houten dozen, die gegeven de perfecte stedenbouwkundige opname in het gesloten bouwblok weinig sporen van vernieling tonen. Er zijn geen onoverzichtelijke hoeken. De beklimbaarheid is nihil. Er zijn geen camera's, maar er is ook geen noodzaak toe.

De velden zijn overzichtelijk en alleen een deel is van beplanting voorzien. Dit deel wordt omgevormd.

Problematiek

Nauwelijks, al zijn er potentiële daders genoeg. Het meer openstellen voor de buurt (zie verderop) kan een kentering in positieve zin betekenen. Het alzijdig zicht en de goede afsluitbaarheid maken het complex goed beheerbaar. Ook de auto's van bezoekers hebben op deze stedelijke locatie geen problemen. Het enige probleem is dat de omheining wel eens losgeknipt wordt om vanaf de achterpaden op het terrein te komen.

Eventueel gewijzigde toekomstige situatie

Er zijn grote veranderingen op til. Blauw Wit is gefuseerd en gaat verhuizen. Het clubgebouw komt ten dienste van Sportstimulering. Dat betekent dat de wijk ook gebruik gaat maken van het complex en sleutelverantwoordelijkheid krijgt. De kantine van Blauw Wit wordt dan gebruikt als wijkonderkomen. De Zwervers blijven in hun onderkomen zitten, waarschijnlijk bereikbaar vanaf de Patersweg.

Op de velden gaat ook het nodige veranderen. De beplanting, zowel struiken als bomen worden geruimd en er komen kunststofvelden in het midden (ca. 68 bij 68 meter). In het noorden, nabij het toekomstige onderkomen van de kantine van Sportstimulering komt een beachvoetbal/volleybalveldje en een basketbalterrein. Ook zal er in de toekomst tennis mogelijk zijn (geen echte club, laat staan clubwedstrijden).

Handreiking TIBOV

Weinig suggesties ter verbetering:

- Enkel dat er een scheiding wenselijk is tussen de Zwervers en de veldjes voor sportstimulatie.
- Het sleutelbeheer voor het clubgebouw van sportstimulering luistert nauw.

Locatie: Smitsweg
Regio: Amstelveen
Beheerder: Eef de Bruin
Datum gesprek en opname: 27 maart 2001

Complex algemeen

Het complex, eigenlijk twee gedeelten, gescheiden door een openbaar fietspad, is globaal gezien gelegen tussen de N3 en de wijk Sterrenburg. Bij nader inzoomen is de Smitsweg aan westelijke zijde de grens. Aan de noordzijde is het gebied begrensd door het Rustenburgpark, aan de zuidzijde door het Wittensteinpark. Het gebied is op te vatten als landelijk gebied, ook omdat aan de zijde van de bebouwing het complex zwaar is beplant, waardoor van fysiek contact tussen wijk en complex geen sprake is. Een aan de Sterrenburg-zijde gesitueerde watergang draagt hieraan in het noordelijk deel bij. Ook aan de Smitsweg vormt een sloot de domeinbegrenzing. Het complex is opgedeeld door het fietspad, en het noordelijk deel is door middel van een poort vanaf de Smitsweg te bereiken. Vanaf het fietspad is zowel het noordelijk als het zuidelijke deel te bereiken door middel van een afsluitbare poort. Deze worden door beheerders van de gemeente tegen vieren afgesloten. De vereniging heeft eigen sleutels voor de avonduren. Desalniettemin is het terrein via sluipdoor-kruipdoortjes te bereiken. In het noordelijk deel door de verlandde sloot in de noord-oosthoek, maar ook langs de hoofdpoot; in het zuidelijk deel vanaf het Wittensteinpark. Hier vormt een lage afrastering, opgezet om de wilde pony's van het complex te houden een eenvoudig te nemen barrière. Ook de sloot zelf, parallel aan de Smitsweg is eenvoudig te nemen. Behalve de wijk Sterrenburg zijn er een paar solitair staande woongebouwen: midden tussen beide complexen een woning, die weinig relatie heeft met de noordelijke en zuidelijke voetbalvelden. Schuin er tegenover, in het agrarisch gebied, ligt een boerderij, die vooral georiënteerd is op het omme-land en minder op de weg en de daarachter gelegen kantine van VV Wioldrecht. Ook de woning aan de rand van het Rustenburgpark draagt weinig bij aan sociale ogen op kwetsbare uren. Parkeren vindt plaats langs de Smitsweg en op een verzamelparkeerterreintje aan de rand van Sterrenburg. Maar door het gebrek aan ramen in kopgevels, de achterkanten en de vele beplanting, al weer zo geïsoleerd van deze jaren zeventig wijk, dat inbraak in auto's overdag eenvoudig lijkt. Om maar te zwijgen van een avondsituatie. Fietsparkeren vindt op het terrein nabij de kantine plaats, maar er is geen controle vanuit het gebouw (geheel gericht op de zuidelijke speelvelden). De Smitsweg is onverlicht. Alleen op de kruising met het fietspad is oriëntatieverlichting aanwezig. Het fietspad is door lage masten verlicht, maar is door zijn achterafgelegen situering geen aantrekkelijke avondroute. Ook overdag laat de route te wensen over door te lange hiaten van bebouwing. Het staat enkel in verbinding met een nog meer geïsoleerd gedeelte van Dordrecht: de complexen van Amstelveen. Dat de Smitsweg t.h.v. Amstelveen verlicht is kan enkel bijdragen aan schijnveiligheid. In de directe omgeving van vv Wioldrecht is veel uitloop voor de wijk Sterrenburg. In het Rustenburgpark is een infomeel ingericht voetbalveldje.

Gebouw en velden

Het clubgebouw annex kantine bestaat uit een aantal in elkaar geschoven rechthoeken met in het midden puntvormige lichtkoepels. De rand van deze rechthoeken is eenvoudig beklimbaar (variërend van stapels stenen tot eenvoudig te bestijgen deurgrepen). Na enkele slechte ervaringen met inbraak (zeven keer kort na elkaar) zijn er twee camera's opgehangen. Deze filmen zones net langs het gebouw; daarmee is een aantal lastige posities in beeld, maar aanvallen vanaf het dak zijn minder makkelijk te filmen. De velden zijn sober er valt weinig te vernielen. In het noordelijk deel zijn de velden onverlicht. Het oefenveld bij de entrees heeft zes grote lichtmasten. Bij de kantine staan enkele lichtmasten, waarvan de lichtreikwijdte het (wedstrijd)veld niet bereikt. De dug-outs, wit en van hout lijken een eenvoudig object voor vernieling c.q. graffiti.

Problematiek

Vernieling richt zich vooral op het zuidelijk gelegen complex. Weinig bekend van de veranderingen sedert er camera's geplaatst zijn. Vermoedelijk is het aantal inbraken afgenomen, maar is de hoeveelheid pogingen iets te doen toegenomen

Een apart punt vormt het trainen op het trainingsveld van Amstelveen. Om daar te komen moet een stuk gelopen worden over een polderweg, dan twee barrières genomen worden (spoor en tunnel onder N3). Het kan niet anders of hier treden gevoelens van onveiligheid op.

Eventueel gewijzigde toekomstige situatie

Geen grote wijzigingen. In de toekomst zal er niet langer getraind worden bij Amstelveen. Maar omdat daar een deel van de velden afgestoten wordt om plaats te maken voor bedrijfsterrein, zal de uitstraling van het gebied ten westen van de Smitsweg er sterk op achteruitgaan en daarmee de gevoelens van veiligheid (interview: men is met de gemeente in gesprek over de aanleg van een kunstgrasveld ter vervanging van het oefenveld).

Handreiking TIBOV

Bij dit complex zijn uiteenlopende handreikingen te doen.

- Nieuwbouw aan de westzijde van de Smitsweg zorgt voor sociale ogen op beide complexen en op de langzaamverkeer-verbindingen ernaar toe. Tevens wordt een deel van de langzaamverkeer-route naar Amstelveen sterk verbeterd en uit de schijnveiligheid getrokken (volgens het gehouden interview zijn hier inderdaad plannen voor).
- Bundelen langzaamverkeer-verbindingen: daartoe wordt het fietspad tussen de complexen opgeheven en wordt er één complex van gemaakt; Idealiter wordt de entree verlegd naar de kantine en wordt de huidige hoofdingang opgeheven en de watergang doorgetrokken. Ter hoogte van de boerderij en de kantine mag de singel gerust een meter breder worden opdat de overspringbaarheid wordt teruggedrongen.
- Ook aan de zijde van het Wittensteinpark en de noordoosthoek wordt de watergang weer vlotgetrokken; daarmee wordt een eenduidig terrein gecreëerd, waar over de zonering geen discussie mogelijk is.

- De overgangsuren zijn vermoedelijk kwetsbaar: een centraal sleutelbeheer kan een oplossing zijn (dag- en avond/door de week en in het weekend bij een centraal aanspreekbare figuur/organisatie).

Bijlage 2 Ontvangen vragenlijsten en gehouden interviews

Sportpark	Gebruikers	Vragenlijst retour?	Interview?	
Amstelwijck	Thialf	Ja	Nee	
	Geluksvogels	Nee	Nee	
	OSS	Nee	Nee	
	Fluks	Ja	Nee	
	Merwic	Ja	Ja	
Crabbehof	DSV	Ja	Nee	
	Deetos	Nee	Nee	
	Gravensingel	Sporting Delta	Ja	Nee
		TC Dubbeldam	Nee	Nee
		DVO	Nee	Nee
Krommedijk	Luchtbode	Nee	Nee	
	Pro Patria	Ja	Nee	
	Winterkoning	Nee	Nee	
	Dordrecht '90	Ja	Nee	
	RCD	Nee	Nee	
Reeweg	DFC	Nee	Nee	
	The Hawks	Ja	Nee	
	M.O.K.	Ja	Nee	
	SC Reeland	Ja	Nee	
	Schenkeldijk	CC	Ja	Nee
DIO		Ja	Nee	
LRV Dubbeldam		Ja	Ja	
DMHC		Ja	Ja	
EBOH		Ja	Ja	
Vv Dubbeldam		Ja	Ja	
DMC		Ja	Nee	
Merwede		Ja	Nee	
ODO		Nee	Nee	
Snel		Nee	Ja	
Regenboog		Ja	Ja	
Stadspolders	Ekspalvo	Ja	Ja	
	SOSD	Ja	Ja	
	Vv Oranje Wit	Ja	Nee	
	SC Stadspolders	Nee	Nee	
	CKV Oranje Wit	Ja	Nee	
Zeehavenlaan	MTCD	Nee	Nee	
	SSW	Nee	Nee	
	A.G.O.R.	Ja	Ja	
Patersweg	De Zwervers	Ja	Nee	
	Blauw Wit '51	Ja	Nee	
Smitsweg	Wieldrecht	Ja	Ja	
Totaal	41	27	11	

Bijlage 3 Meldingen en aangiften sportparken 1996/2001

Tabel 1 Meldingen en aangiften sportparken 1996 tot met 1 april 2001

sportcomplex	jaar	diefstal complex	diefstal auto	zakken rollen	vernieling/ baldadig- heid	graffiti	brand	overlast	geweld
Amstel-wijck	1996	7	8	0	1	0		0	0
	1997	0	3	0	0	0		0	1
	1998	1	17	0	1	0		0	1
	1999	5	38	0	0	0		0	1
	2000	7	33	0	4	0		0	3
	2001	2	3	0	1	0		0	0
Crabbehof	1996	1		0		0		0	
	1997	2		0		0		0	
	1998	0		0		0		0	
	1999	0		0		0		0	
	2000	3		0		0		0	
	2001	0		0		0		0	
Krommedijk	1996	8		0		0			
	1997	0		0		0			
	1998	4		0		0			
	1999	0		0		0			
	2000	10		0		0			
	2001	0		0		0			
Reeweg	1996	2		0		0	0	0	0
	1997	0		0		0	0	0	0
	1998	4		0		0	0	0	0
	1999	2		0		0	0	0	0
	2000	3		0		0	1	0	0
	2001	0		0		0	0	0	0
Schenkeldijk	1996	8		0	0	0	2	4	0
	1997	19		1	0	0	0	1	1
	1998	5		0	0	0	0	2	0
	1999	5		0	0	0	0	5	7
	2000	13		0	0	0	0	4	3
	2001	2		0	0	0	0	1	0
Stadspolders	1996	4	0	0	4	0	0	0	2
	1997	6	2	0	1	0	3	0	0
	1998	5	7	0	0	0	0	0	0
	1999	4	13	0	0	0	0	0	0
	2000	5	27	0	2	0	0	0	2
	2001	1	0	0	1	0	0	0	0
Zeehavenlaan	1996	2		0		0			1
	1997	3		0		0			0
	1998	0		0		0			0
	1999	0		0		0			2
	2000	0		0		1			1
	2001	1		0		0			0
Patersweg	1996	0		0		0			
	1997	0		0		0			
	1998	1		0		0			
	1999	0		0		0			
	2000	0		0		0			
	2001	0		0		0			
's Gravensingel	1996	1		0		0		2	
	1997	2		0		0		1	
	1998	0		0		0		1	
	1999	2		0		0		3	
	2000	2		0		0		1	
	2001	0		0		0		0	

Bron: BPS AO3, ic 214 politie Dordrecht

Bijlage 4 Literatuur

- **'Leefbaarheid en veiligheid in Dordrecht 1999'**, Sociaal Geografisch Bureau gemeente Dordrecht, drs. P.E. Kees, april 2000
- **'Jaarplan 2001, district 1'**, Politie Zuid-Holland- Zuid
- **'Beveiliging van sportaccommodaties'**, Van Dijk, van Soomeren en Partners, Hein Stienstra, 1993.
- **'Eindrapportage Intelligente Verlichting II'**, rapportage over de techniek en proces van het pilotproject in recreatiegebied Kerpolder, Concernafdeling communicatie en onderzoek, Van Dijk, Van Soomeren en Partners, Julia Mólck, H.J. Korthals Altes, m.m.v. Tobias Woldeldorp, Delft, december 2000.